

24

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

M. SOLOMON - I.M. ȘTEFAN

Sahariana

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

MAX SOLOMON şi I. M. ŞTEFAN

SAHARIANA

povestire din era atomică

* * * *

Colecţia "Povestiri Ştiinţifico-Fantastice"

24

*

*   *

Colinele sunt verzi şi caldarâmul străzilor e curat, doar cizmele miros a grăsime şi sudoare, a gaz vulcanic. Miroase puternic a gaz vulcanic. O sută, o mie, o mie de mii de cizme păşesc peste colinele verzi, peste caldarâm.

Opriţi-vă! Opriţi-vă! Un milion de cizme păşesc, şi oasele copiilor pârâie sub călcâiele lor.

Ce înfăţişare dureroasă are această fată despletită!

De ce mi-aţi omorât părinţii? Bestii! Bestii!

Călcâiul cizmei năclăite de sânge zdrobeşte ţeasta.

Sfâşiati! Incendiaţi! Niciun om viu, nimeni nu trebuie să scape!

Pluton, drepţi! Foc! Foc! Foc! Foc!

Culcat, drepţi! Culcat, drepţi!

Soldatul întinde mâna spre o floare care vesteşte primăvara. Mâna înţepeneşte înainte de a atinge floarea.

A murit un om.

– Hai, băiatule, hai cu mine la Hiroşima! Hai la Nagasaki! Nagasaki, Hiroşima! Ha! ha! Ha!

Un diavol vişiniu ţopăie.

O cuvântare despre demnitatea omenească, despre drepturile omului, despre libertate, fraternitate, egalitate. Cine ţine cuvântarea? O! Dar e nebunul plângăret din Boris Godunov. E nebunul căruia copiii i-au furat bănuţul.

Prin fisură ţâşneşte lava. Curge lavă peste tranşee şi şosele. Oameni în uniforme cenuşii, trântiţi la pământ, mestecă lavă fierbinte.

Explozia! A explodat bomba nucleară. Maşina de calcul statistic scuipă o bandă uriaşa de cifre. O sută de mii de morţi, cinci sute de mii de răniţi.

– Cauţi potasiu 40? Poftim, maestre! îţi dau potasiu 40. Sunt umbra umbrei omului spulberat la Hiroşima.

Diavolul vişiniu ţopăie.

– Vrei acasă? Vrei la mama? Rămâi aici. Aici va fi linişte – liniştea nesfârşită a morţii. Ascultă povestea mea:

A fost odată o civilizaţie. Civilizaţia era puternică şi măreaţă. Eu am distrus-o. Eu, eu sunt stăpânul cimitirului!

Un cor de glasuri se aude de departe. Creşte vocea corului. Se aude puternică vocea corului, în care se distinge limpede timbrul glasului puternic al lui Ilan. Şi diavolul se chirceşte, se face mic ca o râmă. Dispare. Vocea corului cutremură zidurile.

– Cinste celor care au luptat pentru ca omul să-şi recapete demnitatea...

*

*   *

Tăun se trezi brusc şi sări din pat.

– ... demnitatea.

Cuvântul ţâşnea din difuzorul radiotelevizorului.

Inima lui Tăun bătea să-i spargă pieptul. Se frecă la ochi. Se pipăi. Ce coşmar absurd! Din ce străfunduri întunecate au mai apărut aceşti strigoi blestemaţi ai trecutului? Ar fi vrut să vorbească cu cineva, să se scuture de imaginile coşmarului, care stăruiau în mintea lui.

Apoi îi înflori un zâmbet pe faţă. Îşi descifra visul. Auzise în somn fraze din piesa istorică radiotelevizată. Ele stârniseră amintiri din diferite cărţi citite în timpul convalescenţei. Totul se suprapusese, se prefăcuse în imagini: oboseala lui fizică, amintirea mirosului de gaz vulcanic, în sfârşit, senzaţia de eliberare pe care o trăise.

Ilan intră în cabina de odihnă. Îl văzu pe Tăun pe marginea patului, cu părul răvăşit, cu braţele atârnând de-a lungul trupului, şi dădu să se retragă. Dar Tăun îl opri.

– Intră, Ilan. Vreau să stăm de vorbă.

– Credeam că dormi. Te-ai dus la culcare acum un sfert

de oră… şi presupuneam că, după o zi ca asta, ai adormit de mult.

– Am adormit, Ilan. Şi am avut un vis. Un vis rău şi stupid.

– Visezi şi dumneata? Nu ştiu de ce credeam că oameni ca dumneata nu visează.

Crisparea de pe figura lui Tăun se topea. Lumina zâmbetului îl stăruia pe obraji.

– O ipoteză greşita, Ilan. Visez destul de des. Visul este şi el un fel de confruntare cu lumea, în care ideile sunt înlocuite cu imagini izvorâte din trecut şi prezent, din întâmplări trăite sau auzite, din temeri şi speranţe. Trebuie să spun chiar că visurile îmi ajută uneori să-mi limpezesc gândurile. Uite, chiar coşmarul prin care am trecut mi-a deschis o perspectivă nouă.

– Dar ce-ai visat?

– Am avut viziunea trecutului omenirii, a epocii în care milioane de oameni, milioane de forţe active, erau măcinate de război.

Şi am ajuns să înţeleg mai bine frumuseţea vremurilor pe care le trăim. Cât de neînsemnate îmi apar acum neliniştile mele, cât de absurdă mi se pare acum ideea de a mă retrage din munca de creaţie a saharienilor.

– Tu, prietene Tăun, care ştii atâtea, te-ai putut gândi să renunţi? Este într-adevăr atât de greu să devii cercetător? Dintre toţi elevii clasei mele, suntem doi care am hotărât să luăm calea aceasta. Mă sfătuieşti sa mă opresc?

– O, nu, nu! Ceea ce a fost valabil, sau mi s-a părut valabil, pentru mine nu este în niciun caz valabil pentru voi. Epoca de astăzi, epoca voastră, ne îngăduie într-adevăr să năzuim la ceea ce făurim şi să făurim ceea ce năzuim. Urmează-ţi calea, Ilan. Visează şi înfăptuieşte! Aceasta este legea zilelor noastre, pentru care au luptat generaţii de eroi. Este legea demnităţii omeneşti.

– Şi despre dragoste ce părere ai, prietene Tăun?

Întrebarea lui Han ţâşnise pe neaşteptate.:

Tăun se ridică în picioare, făcu câţiva paşi prin cabină, apoi se întoarse către tânărul lui prieten şi, mângâindu-i cârlionţii, răspunse la întrebarea lui.

– Am o părere foarte bună despre dragoste… Este începutul şi lumina vieţii. Tu iubeşti, desigur, nu?

– Nu sunt încă sigur. Vezi, prietena mea are o altă concepţie despre viaţă. Asta ne cam desparte.

Tăun ar fi zâmbit, poate, dacă micul savant din faţa lui nu i-ar fi fost atât de drag, dacă nu s-ar fi temut să-şi rănească prietenul de 16 ani.

– Şi ce anume gândeşte prietena ta?

– Ea crede că este suficient să te dăruieşti cu trup şi suflet unei pasiuni minore pentru a-ţi umple viaţa. Vrea să-şi închine existenţa dansului şi neglijează toate celelalte preocupări. E gata chiar să renunţe la şcoala teoretică. Între noi se cască astfel o adevărată prăpastie.

Tăun îl apucă pe Ilan de umeri, mângâietor, cu duioşie.

– Iubeşte fata, dragul meu! Las-o să danseze! Dansul ei va da aripi visurilor omeneşti, visurilor tale ştiinţifice.

– Şi ce va fi mai târziu?

– Mai târziu vei înţelege că ştiinţa şi arta sunt surori gemene şi că amândouă izvorăsc din dragostea pentru om, pentru viaţă. Şi acum, să ne culcăm. Visează la prietena ta, la viitorul vostru. Voi visa şi eu la fel – la tinereţe, la viitorul omenirii şi la dragoste, Ilan. Da, la dragoste!

Se culcară, după ce hotărâră ca Tăun s-o cunoască şi el pe Ianca.

Încordarea dispăru curând din ultima fibră a fiinţei lui Tăun. Se cufundă de astă dată într-un somn adânc, fără vise – primul lui somn fără vise.

Capitolul XXVI

LA ZEUL VIEŢII

Câtă vreme se temuse pentru Grigore, Ilona nu se prea gândise la propria ei soartă. Era stăpânită de un sentiment de remuşcare. Se întreba dacă are dreptul să-şi trăiască propria ei existenţă, dacă are dreptul la iubirea clocotitoare a lui Iuk.

În perioada de pregătire a expediţiei, când Tăun se cufundase într-o singurătate populată doar de cărţi, filme şi reviste ştiinţifice de specialitate, Ilona avusese deseori prilejul să discute problema lui cu fratele ei, Şandor, care terminase de curând tratamentul de adaptare în sanatoriu.

Lui Şandor îi era greu să înţeleagă frământările surorii lui, după cum îi era greu să înţeleagă orice probleme sufleteşti delicate.

– Când în jurul tău sunt atâtea lucruri care aşteaptă să le vezi, să le încerci, să le înţelegi, să le transformi, îi spusese el o dată, ce rost ar avea să cauţi mereu în tine, să-ţi pui întrebări fără rost, să-ţi creezi probleme de conştiinţă?

Şandor îşi întocmise, cu ajutorul lui Iuk şi al lui Gromov, care se interesaseră de „tehnicianul cosmic” încă de pe vremea când se mai găsea în sanatoriu, un plan amănunţit de vizitare a marilor unităţi de producţie, a staţiilor de comandă a ploii, a uzinelor producătoare de cosmoavioane. Pe el nu-l îngrozea câtuşi de puţin mulţimea cunoştinţelor tehnice pe care trebuia să şi le însuşească, pentru a se putea încadra definitiv în viaţa sahariană.

– Ce-au putut să facă alţii voi putea şi eu, avea el obiceiul să spună. Totul e o chestiune de timp şi de organizare. Înţelegi, fetiţo, de organizare.

Şi nu se grăbea. Când se găsea în faţa unui mecanism nou, îl examina atent, mai întâi ca formă generală, apoi piesele componente fiecare în parte. Întreba, îşi nota

răspunsurile, se întorcea a doua şi a treia oară şi, dacă era nevoie, a zecea oară, iar pe urmă – după ce totul era clar – făcea cu minuţiozitate schiţele, îşi însemna cotele şi trecea mai departe.

La fel de sistematic cum trata problemele tehnice, discuta Şandor şi problemele de viaţă.

– Eşti o femeie tânără. Acesta-i punctul 1. Iuk este de o vârstă apropiată de a ta. Acesta-i punctul 2. Se pare că vă simţiţi bine împreună. Acesta-i punctul 3. Concluzia logică: uniţi-vă şi încercaţi să va faceţi unul pe altul fericiţi, dacă socotiţi că în asta se găseşte fericirea…

Ce obligaţii ai faţă de Tăun? De altfel, el nici nu-ţi pretinde nimic. Ai dat dovadă de suficientă naivitate şi donchişotism evadând împreună cu el din sanatoriu ca dintr-o închisoare.

– Echilibrule stabil! îi strigase, la ultima demonstraţie de acest fel, Ilona. Tu n-ai inimă, eşti un automat de raţionamente.

– Şi crezi că echilibrul nestabil este de preferat? Crezi că născocirea dramelor sufleteşti înnobilează cumva viaţa?

– Cred… cred… că nu te deosebeşti cu nimic de o maşina de calculat! răspunsese Ilona enervată.

Asemenea discuţii aveau deseori loc între cei doi fraţi. Şandor nu înceta s-o îndemne să se integreze în viaţa adevărată, să devină – cum spunea el – un şurub în această minunată maşină a omenirii.

Ilona ar fi fost de acord cu acest sfat dacă n-ar fi venit de la Şandor. Adesea o ispitea dorinţa să pornească la o muncă organizată. Treburile ocazionale la care o punea Iuk la şcoală sau în laborator nu-i mai ajungeau.

Într-o zi, după convorbirea televizofonică cu Tăun, se afla cu Iuk şi cu fratele ei pe terasa locatoriului. Ilona îi puse lui Iuk, fără ocolişuri, întrebarea care o frământa în ultimul timp.

– Unde mă sfătuieşti să muncesc?

– În sfârşit, o preocupare înţeleaptă, remarcă Şandor.

– Nu te-am întrebat pe tine, statuie a cuminţeniei! spusese îmbujorată Ilona.

Iuk o învălui cu-o privire plină de dragoste. Analizase de o sută de ori această problemă. Se gândise, de pildă, la casele de copii, la munca de educaţie de acolo, dar socotea că Ilona nu avea încă stabilitatea sufletească şi nici experienţa necesară pentru o activitate atât de complexă cum e creşterea copiilor. Şcoala punea aceleaşi probleme. Educarea tinerilor cere forţă, stăpânire de sine, siguranţă. Faţă în faţa cu o clasă, profesorul îşi găseşte sprijinul în cunoaşterea şi stăpînirea sufletelor celor pe care trebuie să-i educe. Duioşia, dragostea de oameni nu sunt suficiente. Ar fi putut oare Ilona mânui sancţiunea? Nu, hotărât că nu. Cu toată educaţia primită în anii trăiţi în casele de copii, adolescenţii mai sunt în stare sa lovească în slăbiciune cu cruzimea inconştientei.

Munca medicală? Pregătirea Ilonei ar fi asigurat adaptarea ei rapidă. Dar o asemenea ocupaţie nu era, după părerea lui, destul de interesantă. Aşa era oare într-adevăr? Poate faptul că tocmai această muncă era mai străină de preocupările lui Iuk îl făcea să gândească în felul acesta. Dar, în definitiv, n-avea el dreptul s-o ajute la fiecare pas, s-o sprijine în prima ei perioadă de muncă organizată?

Răspunsul pe care-l dădu acum fusese pregătit demult. El era justificat de o serie de argumente: cunoştinţele biologice ale Ilonei, metodele fizice folosite în industria biologică – deci apropierea de specialitatea lui Iuk – interesul pe care i-l stârnise Ilonei activitatea microorganismelor sintetice, cu prilejul primei ei vizite la uzina de sinteză a zahărului din bioxid de carbon.

– La uzina Bios-Alfa!

Ilona se aşteptase la o sugestie mai vagă. Indicaţia directă, concretă a prietenului ei o descumpăni. Nu ştiu

câteva momente ce să zică şi îl privea cu întrebări nerostite în ochi.

– De îmbătrânit, n-ai să îmbătrâneşti acolo, continuă Iuk, după câteva clipe de tăcere. Vei avea însă prilejul să participi la rezolvarea unor probleme pasionante. Vei învăţa în domeniul în care ţi-ai început pregătirea, vei cunoaşte acolo oameni noi şi vei lega prietenii cu fete de vârsta ta. Vei intra definitiv în activitatea Saharianei.

Iuk, la rândul lui, avea să fie destul de mirat la auzul răspunsului hotărât al Ilonei.

– Mă duc la uzina „Bios-Alfa”! Dar să ştiţi că nu mă va conduce nimeni. Nici tu, Iuk, nici tu, Şandor. Sunt hotărâtă sa pornesc la drum fără ca nimeni să mă ţină de mână. Spune-mi numai cu cine trebuie să vorbesc.

Şandor nu se putu stăpâni să observe răutăcios:

– Eroina pleacă la cucerirea lumii!

Dar nici Ilona şi nici Iuk nu luară în seamă ironia.

– Trebuie să vorbeşti cu Zeul vieţii. Aşa i se spune biologului Habarani, care a studiat timp de 70 de ani biochimia plantelor şi coordonează astăzi activitatea uzinei de sinteze biologice. Îl găseşti oricând în laboratorul central al uzinei. Ar fi fost poate bine…

– Nu, Iuk, nicio recomandare! Fii fără grijă! Şi acum să mergem. Era vorba sa vedem azi „Reflectare”. Nu mai este decât un sfert de oră până la începerea spectacolului şi, de data aceasta, nu vreau în niciun caz surogat televizat.

Câteva minute mai târziu, admirau tustrei echipa Teatrului clasic, care prezenta strălucita piesa a dramaturgului saharian Ones Sartan. Era o dramă de idei pe tema: spiritul omului neechilibrat, cu rani sufleteşti, oglindeşte deformat lumea.

*

*   *

Uzina vieţii se înălţa pe o colină de la nordul oraşului.

Pe o rază de 500 de metri de jur împrejurul clădirilor nu circula nici un vehicul. În vecinătatea zonei prohibite, se întindeau „zonele colorate”, Întinderi acoperite cu o vegetaţie pigmentată în cele mai diferite nuanţe. Erau plantaţiile experimentale ale uzinei, unde se încerca vitalitatea organismelor vegetale sintetizate.

Cu părul strâns sub o panglică verde, Ilona păşea pe una dintre aleile care duceau către poarta principală prin care se intra în uzină. Nu mai era decât la o mică distanţă de aceasta, când se auziră trei semnale scurte. Becuri roşii de semnalizare se aprinseră pe întreg frontispiciul circular al clădirii.

Ilona nu dădu nicio atenţie semnalelor. Se îndrepta spre poarta de intrare, cu toate gândurile concentrate asupra apropiatei ei întâlniri cu Zeul vieţii.

Dar deodată începu să se întâmple ceva care nu mai putea scăpa atenţiei ei. Clădirea uzinei se scufunda, devenind tot mai scundă. Mişcarea era destul de rapidă, căci Ilona vedea cum ferestrele se apropie de sol şi intră în pământ. Încercă, fără succes, să lupte împotriva senzaţiei de ameţeală care o cuprinsese.

Acum uzina dispăruse pur şi simplu, iar aleea pe care păşea se deplasa lin spre golul rămas în mijlocul clădirii. Din toate părţile, de jur împrejurul prăpastiei căscate, aleile radiale se îndreptau spre centru. În câteva secunde, ele se îmbucară. Platforma astfel creată, pe care se găsea şi Ilona, începu apoi să coboare. Deşi scufundarea nu era mai rapidă ca aceea a unui ascensor, fata simţea un gol ca acela de care se plângeau pasagerii aerieni ai trecutului când avionul intra într-o zonă rarefiată.

Era inutil să încerce sa atragă atenţia prin strigăte. Pe deasupra îi era şi groază de ridicolul situaţiei în care se găsea.

Cam la zece metri deasupra capului Ilonei, apăru o nouă platformă. Acum se găsea într-un spaţiu închis,

puternic iluminat.

Totul nu durase mai mult decât câteva zeci de secunde.

Nimic nu se mai mişca.

După trecerea primei spaime, Ilona examină cu atenţie locul unde se afla. Văzu nişte palete a căror subţirime le făcea transparente. Ieşiseră din pereţii laterali ai incintei, purtate de câteva axe fine.

Dar ce se întâmpla oare cu ea? Să îi fost de vină emoţia? Simţea o greutate din ce în ce mai mare la respiraţie. O senzaţie de lipsă de aer, de sufocare, punea treptat stăpânire pe ea.

Şi, dintr-o dată, simţi că puterile o părăsesc. Se clătină. În minte i se învălmăşeau amintiri îndepărtate. O străfulgeră gândul morţii. Cu un efort suprem, se apropie de instalaţia de palete transparente şi se prăbuşi fără simţire peste un ax, care se frânse sub greutatea trupului ei.

*
*   *

Tehnicianul de serviciu de la postul de termostatare al uzinei era uimit. Nu înţelegea ce se petrecea astăzi cu indicatoarele de temperatură. Stabilizarea temperaturii era o condiţie esenţială pentru cercetare. Scufundarea uzinei, pe lângă celelalte mijloace obişnuite, asigura nu numai o temperatură constantă, ci evita şi perturbaţii datorită curenţilor de aer. De obicei, stabilizarea temperaturii, până la miime de grad, era o problemă simplă. Se scufunda uzina, iar după închiderea celor două platforme şi rarefierea aerului din spaţiul dintre ele (în scopul creării unui spaţiu izolant faţă de mediul exterior), după punerea în funcţiune a termoregulatoarelor, temperatura necesară în laboratoarele izolate era întotdeauna perfect asigurată până la zecime de miime de grad şi până la milionime în

cazuri speciale.

Ora termostatării absolute, adică ora scufundării, era timpul celor mai interesante experienţe în laboratoarele uzinei.

Acum, însă, acele indicatoare nu voiau să stea locului. O încăpăţânată miime de grad suplimentară şi o tendinţă uşoară de creştere indicau o sursă de căldură undeva în spaţiile izolate. Şi în timp ce manevra supapele de evacuare, încercând să învingă neregularitatea ivită, semnalul de alarmă luminos îi indică ruperea axului la aparatul care înregistra viteza mişcării moleculare.

O intervenţie imediată era necesară.

Tehnicianul de serviciu anunţă pe coordonator şi staţiile de cercetare. Deschise pe urmă repede canalul de acces către spaţiul care trebuia controlat, lăsând să pătrundă acolo aerul atmosferic.

Însoţit de membrii echipei de depanare, el se urcă cu ascensorul în zona indicată.

S-ar fi aşteptat la orice altceva decât îi fu dat să vadă. O femeie în nesimţire zăcea prăbuşită peste axul aparatului de măsurat viteza mişcării moleculare în camera de vid. Un accident fără precedent la Bios-Alfa!

Ilonei i se făcu imediat tratamentul de readucere în viaţa, folosindu-se mijloacele de intervenţie potrivite. Ea se trezi pe jumătate bâiguind cuvinte fără sens pentru cei din jur: „participare”, „submarin”, „Iuk”. Apoi din nou „Iuk”. Îl chema pentru a treia oară în clipa când se trezi de-a binelea.

O liniştiră zâmbetele oamenilor din jurul ei, îmbrăcaţi în salopete care păreau de mătase viorie.

I se dădu să bea un lichid înviorător şi curând îşi aminti de împrejurările care o aduseseră acolo. Roşi până în vârful urechilor. Făcuse o boacănă şi începuse să-i pară rău că nu se lăsase condusă.

*

*   *

În camera coordonatorului general, agitaţia era neobişnuită. Zeul vieţii era furios.

Cine a îndrăznit să tulbure activitatea uzinei? Ce sunt aceste poveşti bizare? Să fie scoasă imediat din uzină musafira nepoftită!

Asistenta lui Habarani, Magda, aştepta ca maestrul să-şi verse focul. Interveni abia după ce-l văzu mai liniştit.

– Este vorba de un caz cu totul deosebit. Tânăra vine pentru întâia oară în uzină, după ce i s-a făcut un tratament complex de adaptare, şi-a pus toate nădejdile în noi. Ar fi bine s-o vedeţi.

Habarani nu obişnuia să-şi întrerupă studiile şi să flecărească de-a surda cu oamenii. Dar cuvintele asistentei îl făcură să treacă este obiceiurile de toate zilele. Mai bombăni câtva timp şi apoi spuse scurt:

– În sfârşit. Trimiteţi-o la mine!

*

*   *

Ilona păşi în cabinetul Zeului vieţii cu inima cât un purice. Altfel, cu totul altfel îşi închipuise ea condiţiile în care avea să înceapă discuta cu el. Acum trebuia să se prezinte ca o vinovată, ca o şcolăriţă are a făcut o poznă.

Se îndreptă totuşi fără ezitare spre masa de lucru a lui Habarani, masă care era de fapt platforma unui microscop electronic orizontal.

Dar ce era oare cu aceste priviri ale savantului? Ce avea de gând omul din faţa ei, care o privea ca pe o arătare?

Ilona se opri buimăcită. Învăţatul n-o pofti să şadă, nu făcu în general niciun gest. Privea ca hipnotizat la capul, numai la capul ei.

Ilona bâigui ceva, dar se opri imediat. Căutătura lui Habarani îi tăia curajul din rădăcini. O nedumerire amestecată cu spaimă o îndemnau să plece, să fugă din

faţa lui.

Ridicându-se cu un zâmbet triumfător, care avea ceva solemn, Habarani exclamă:

– Pigmentul jupiterian!

Imediat după aceasta, savantul se trezi parcă dintr-o reverie. Îşi ceru iertare pentru atitudinea lui ciudata şi o rugă să-l înţeleagă. Apariţia ei însemna pentru el o surpriză pe cât de neaşteptată, pe atât de deosebită.

O pofti să şadă şi îi explică, în sfârşit, motivul primirii pe care i-o făcuse. Părul Ilonei avea o culoare şi strălucire identică cu aceea a unor fibre vegetale realizate de el în laborator. Acestea fuseseră obţinute în condiţii similare celor care ar fi existat într-o seră cosmică aflată pe un satelit jupiterian, sub tripla influenţă a radiaţiilor solare, a radiaţiilor reflectate de Jupiter şi a radiaţiilor cosmice.

Arareori îl înşelau pe el impresiile directe, senzoriale. Era convins că la analiză se va dovedi că firele de păr ale Ilonei conţin pigmentul pe care el îl numise „jupiterian”. Şi dacă era aşa, întreg eşafodajul teoriei pe care o construise cu privire la raportul dintre condiţiile complexului de radiaţii şi pigmenţii animali şi vegetali trebuia abandonat ca nevalabil.

Însemna că şi în alte condiţii, în condiţii terestre, se pot forma pigmenţi cuprici. Infirmarea teoriei lui era tot atât de importantă ca o descoperire. Până acum pigmentul fusese descoperit numai în condiţii extraterestre sau realizat în laboratoare.

– Înţelegi acum de ce te-am privit atât de stăruitor, încheie el. Trebuie să ştii ca eşti purtătoarea unui argument experimental unic. Eşti singura purtătoare animală, terestră a pigmentului pe care l-am botezat jupiterian. De aceea nu mă pot opri să-ţi cer o buclă din păr.

Ilonei îi venise inima la loc. Era chiar bucuroasă că lucrurile luaseră această întorsătură. Şi, înţelegând că învăţatul nu ştie nimic despre originea ei cosmică, îi

spuse:

– Îmi pare bine că nu infirm, ci confirm teoria pe care aţi elaborat-o. M-am născut pe un satelit al lui Jupiter!

Habarani, bătrânul Habarani, Zeul vieţii, sări ca un adolescent din fotoliul său. Începu să alerge prin cameră fără noimă, bolborosind cuvinte al căror înţeles Ilona nu-l cunoştea. Apoi, ca şi cum şi-ar fi amintit de un lucru esenţial, trecu repede în faţa televizofonului de masă şi strigă:

– Magda, Magda! Adu-mi cultura de muşchi jupiterieni!

În aşteptarea asistentei, Habarani se aşeză pe un taburet lângă Ilona. Privea fascinat, cu ochi de îndrăgostit, părul ei. Fata aceasta îi aducea pe neaşteptate un răspuns pe care numai o întâmplare extraordinară, cu totul ieşită din comun, putea să-l aducă. Natura îi făcuse un dar minunat. Şi el trăia cu intensitate, cu o adevărată voluptate, bucuria descoperirii, acea bucurie care-ţi umple făptura cu senzaţia înfăptuirii.

Magda sosi, aducând un platou de sticlă încărcat cu o vegetaţie arămie. Chiar o, comparaţie făcută cu ochiul liber îţi dădea certitudinea că Habarani nu se înşelase. Trebuiau totuşi făcute analizele. Ilona îşi desfăcu panglica, şi părul undui strălucitor peste umerii ei. Tăie apoi o buclă cu bisturiul pe care i-l dăduse Magda.

– Prima jertfa a jupiterienei pe altarul ştiinţei, spuse Habarani, luând din mâinile Ilonei bucla purpurie şi punând-o cu grijă pe platoul cu muşchi.

Magda zâmbi şiret.

– Maestre, vă atrag atenţia ca era cât p-aci să comiteţi o neîngăduită eroare ştiinţifică când v-am anunţat-o pe accidentata noastră.

– Recunosc, recunosc de o mie de ori, draga mea. Şi vreau să-mi ispăşesc greşeala. Spune, trimisă a plaiurilor jupiteriene, ce doreşti? Îţi vom îndeplini orice dorinţă, ca în basmele orientale.

– Vreau să lucrez aici, spuse fără ocol Ilona.

Habarani râse din toată inima.

– Bine, dar asta-i prea puţin. Ne dai, în loc să ceri! Hai, Magda, să conducem pe oaspetele nostru prin uzină. Şi să facem aşa încât să rămână la noi.

– Aş vrea să spun că ştiu câte ceva despre... începu Ilona.

– Chiar dacă n-ai şti nimic, ai şi dat suficient ştiinţei pentru a merita să lucrezi cu noi, o întrerupse Habarani. Dar cred că vei putea da mai mult. Ai dovedit stăpânire de sine, atât cu prilejul închiderii în camera de vid cât şi atunci când te-am întâmpinat ca un zănatic. Ai deci o calitate importanta, care se cere cercetătorului. Restul va veni de la sine. Să dăm o raită prin secţiile casei noastre.

Porniră tustrei. În sala sintezelor de albumină, Habarani îi descrise Ilonei aparatajul de producere a câmpurilor magnetice, care creau una dintre condiţiile necesare pentru sinteza componenţilor optic-activi ai albuminei.

– Azotul, carbonul, hidrogenul, sulful şi oxigenul se combină aici, dând aminoacizi cu aceleaşi proprietăţi ca ale aminoacizilor naturali. Visul lui Pasteur şi al zecilor de chimişti ai veacului trecut, de a realiza sinteza substanţelor optic-active, este aici realitate de fiecare zi.

– Aceasta este materia primă pentru sinteza albuminelor. Producem aici 840 de tipuri de albumină. Ovalbuimina este substanţa de consistenţa şi aspectul albuşului de ou, pe care o vezi acolo, curgând din reactorul de cuarţ, înspre secţia de sinteză a microorganismelor.

În secţia unde se sintetizau microorganismele, Ilona avu prilejul să observe procesul de creare a unor bacterii inexistente în natură, a căror folosire o cunoscuse cu prilejul vizitei făcute la uzina de zahăr sintetic.

În vase transparente, de diametre uriaşe, se vedeau aici mase colorate care păreau inerte. Privite însă cu macro-microscopul, aparat optic de mărire cu un obiectiv

de un metru diametru, puteai observa mişcarea complicată a unor microorganisme monocelulare de cele mai diferite nuanţe:

– Ce este cu aceste culori? întrebă Ilona.

– Sunt substanţe introduse în mediul de cultură ai bacteriilor, substanţe care determină cele mai complicate reacţii acolo unde aceste bacterii sunt folosite. Unele dintre ele sunt toxice şi ucid bacteriile producătoare de boli, altele sunt catalizatori chimici de mare eficacitate, care ajută la sinteze de substanţe organice.

Ilona urmărea atentă explicaţiile. Tehnicienii din laboratoare o priveau cu interes pe această vizitatoare deosebita. Îi descriau procedeele de lucru, îi prezentau detaliile tehnice ale observării proceselor de dezvoltare a culturilor.

Şi Ilona nici nu simţea cum trece timpul. Ea urmărea, trecând din sală în sală, drumul sintezelor substanţelor vii, al sintezei organismelor. În camera presiunilor mari, se familiariză cu metodele de realizare a unor presiuni de milioane de kilograme pe centimetrul pătrat, care comprimau substanţele până la dispariţia spaţiilor intermoleculare. Temperaturi apropiate de zero absolut şi temperaturi de zeci de mii de grade, presiuni de a miliarda parte dintr-un milimetru de coloană de apă şi presiuni de milioane de atmosfere erau condiţiile de lucru care se realizau în aparatajul din diferitele incinte ale uzinei.

Un amănunt îi atrase în mod deosebit atenţia. Cei mai mulţi dintre tehnicieni mânuiau cu aceeaşi uşurinţă aparatura cu mâna stângă ca şi cu mâna dreaptă. În sala instalaţiilor electronice de măsură văzu, de pildă, un tehnician care bătea clapele unei maşini de calculat şi „ţesea” cu cele cinci degete ale mâinii stângi, înarmate cu nişte degetare ascuţite, o ţesătură formată din fire mai subţiri decât acelea ale pânzei de păianjen. Era o

grilă specială, pe care tehnicianul Yorg o proiectase şi acum o executa calculând cu grijă fiecare ochi al ei.

Ilona avu prilejul să afle că tot mai puţini saharieni au rămas cu defectul de a fi dreptaci. Acest defect, care se datorează asimetriei ponderale a corpului omenesc, adică faptului că ficatul face mai grea partea dreaptă a corpului, ceea ce duce la o dezvoltare inegală a mâinii şi piciorului drept, faţă de mâna şi piciorul stâng, se îndrepta prin gimnastică specială şi diferite exerciţii fizice făcute încă din copilărie.

– Oameni care lucrau cu dreapta şi stânga la fel existau şi în trecut, îi explica Yorg. Leonardo da Vinci este un exemplu cunoscut. Mulţi muzicieni celebri au fost ambidextri. În epoca noastră avem nevoie de multă dibăcie manuala şi de aceea încercăm să ne facem mâini ca ale lui Leonardo, Paganini sau Pavlov. Nu reuşim chiar toţi, observă Yorg zâmbind.

– Dumneata însă cred că îl întreci pe Paganinî, spuse Ilona admirativ.

– Exagerezi! Vei avea poate prilejul s-o vezi pe Magda mânuind numărătorul de bacterii şi înregistrând cu stânga comunicarea rezultatelor şi interpretarea lor.

– Mă speriaţi! Şi eu care credeam că în secolul automatizării, mâinile servesc doar ca ornament, că oamenii sunt în pericol să li se atrofieze totul, în afară de creier. Dar ce-i de făcut cu oamenii înapoiaţi, ca mine, rămaşi cu defectul de a fi dreptaci?

– Nu e grav. Faci parte din majoritatea care mai suferă de pe urma acestui inconvenient pe planeta noastră. Le este deschisă posibilitatea de a realiza cu dreapta minuni, rămânându-le stânga drept rezervă şi… ornament.

Magdei nu-i prea plăcea sporovăială lui Yorg. O luă de brat pe Ilona, îi spuse să nu-l mai asculte pe acest nesuferit Paganini II şi sa treacă mai departe, prin celelalte secţii ale uzinei.

Între timp, Habarani, care examina din loc în loc desfăşurarea operaţiilor şi discuia cu tehnicienii, se apropie de cele două tinere. Trecu împreună cu ele în sala de producere a alimentelor artificiale inalterabile şi a ţesuturilor vii pentru intervenţii chirurgicale.

Ilona nu-şi putu reţine o exclamaţie de uimire văzând între altele nişte ouă care se deosebeau de cele naturale prin dimensiunile lor uriaşe şi prin faptul că aveau o membrană transparenta, ce lăsa sa se vadă întregul conţinut protoplasmatic.

După ce mai colindară prin uzină, Habarani, Magda şi Ilona se întoarseră în cabinetul maestrului.

Ilona simţea ca nu se va mai dezlipi multă vreme de acest loc de creaţie, unde ghicea că se petrec lucruri şi mai interesante decât cele pe care le putuse vedea în vizita ei fugară. Şi deoarece Zeul vieţii îi devenise atât de apropiat, de parcă l-ar fi cunoscut de când lumea, îl întrebă fără sfiiciune:

– Până unde va putea merge omenirea pe calea sintezelor biologice? Vreau să ştiu dacă credeţi că vom putea crea animale vertebrate, daca vom putea crea omul în laborator.

Zeul vieţii zâmbea. Nu se grăbi cu răspunsul. Privind vitrina din faţa lui, care cuprindea produse ale uzinei, Habarani părea absent. În cele din urmă, se hotărî să vorbească. Pentru Ilona? Pentru Magda? Pentru sine însuşi?

– Oamenii, începu el, societatea, îşi pun probleme pe care le pot rezolva cu puterile epocii lor. Aşa spunea Karl Marx. Nu sunt tocmai acestea cuvintele folosite de părintele spiritual al societăţii noastre, dar ideea aceasta este. Şi ea e tot atât de actuală acum ca şi cu 200 de ani în urmă. Ar fi bine să-şi amintească de ea mulţi saharieni.

Este tot atât de important să cunoşti limitele posibilităţilor epocii, pe cât este de important să întrevezi

perspectivele deschise de cuceririle ştiinţei şi tehnicii, de cultura omenească. Visul îşi are şi el locul lui însemnat. Dar ce rost are să visezi lucruri fără sens?

Ma întrebi dacă vom putea crea... omul sintetic. Trebuie să spun mai întâi că viaţa, aşa cum o vedem noi azi, este rezultatul unui lung proces de evoluţie în care condiţiile de mediu, de-a lungul milioanelor de ani, şi-au pus adânc amprenta pe întreaga structură fizică a plantelor şi animalelor. În plus, la om cred că ar trebui să ţinem seama de faptul că el nu este numai un produs al istoriei naturii, ci şi al istoriei societăţii. Dacă în unele împrejurări putem repeta în laborator ceva din istoria naturală, nu se poate face acelaşi lucru şi cu istoria societăţi? Doar nu vom putea repeta în eprubete perioada comunei primitive, a sclavagismului, a feudalismului, a capitalismului, a socialismului. Munca şi condiţiile ei l-au creat pe om, cizelând pe cel mai perfect vertebrat, produs al istoriei naturale şi sociale, până la desăvârşirea geniului uman, până la apariţia unor oameni ca Newton, Shakespeare, Darwin, Marx, Lenin, Einstein. Asemenea condiţii nu se pot repeta în camere de laborator. Nu! Este absurd visul claselor exploatatorilor de a crea roboţi umani.

Cunoaşterea este mama înfăptuirii. De aceea nici nu-mi trece prin gând să neg puterea omenească de a pătrunde până în tainele cele mai adânci ale anatomiei, fiziologiei şi psihologiei vertebratelor superioare. Şi, desigur, mai sunt foarte multe lucruri de descoperit pe acest drum.

În secolele trecute, oamenii ridicau ei înşişi ziduri chinezeşti în calea fericirii lor. Oprelişti de tot felul născute din structura societăţii îi împiedicau să folosească uriaşele posibilităţi ale ştiinţei şi tehnicii.Aceste ziduri au căzut. Suntem constructorii fericirii omeneşti, ai fericirii noastre, înfăptuitorii visurilor noastre.

Habarani se opri şi, ca trezit din visare, spuse:

– Dar unde am ajuns cu întrebarea ta, Ilona? Am început să filosofez. Şi, fiindcă nu mă pricep, fac filosofie ieftină. Deocamdată însă o să-ţi spun mâine în amănunt cum stăm cu sinteza muşchilor nutritivi. Este una dintre problemele noastre cele mai actuale. Şi tu vei lucra la ea. Dacă nu-ţi va plăcea, vom mai sta de vorbă. Şi acum, la culcare!

Duceţi-vă acasă! La revedere şi… pe mâine!

*

*   *

Pe aleea care ducea spre poarta uzinei, Ilona şi Magda păşeau alături. Ilona aflase poveştile de dragoste trăite de Magda, iar Magda devenise prima confidentă terestră a Ilonei. Se despărţeau două prietene. Şi în inima Ilonei înmugurea o bucurie nouă.

Capitolul XXVII

INTERMEZZO

Străbunicul Iancăi, pictorul Gunarsen, era – cu cei 165 de ani ai săi – unul dintre oamenii cu adevărat bătrâni din Sahariana. O asemenea vârstă nu avea, la drept vorbind, ceva cu totul extraordinar. Încă din secolul trecut se cita cazul unei osetine care trăise 180 de ani, iar doi soţi unguri se bucuraseră de cea mai lungă căsnicie din lume: 147 de ani.

Dacă în veacurile al XIX-lea şi al XX-lea asemenea cazuri erau citate în tratate medicale şi în cărţile de popularizare a ştiinţei, ca ceva ieşit din comun, în anul 2055 – datorită complexului de măsuri de longevitate, – fiecare centru orăşenesc mai important se mândrea cu câteva zeci de locuitori de peste 180 de ani.

Asemenea lui Gunarsen, mulţi dintre aceşti longevivi contemporani erau foarte activi. Pictorul organizase, de pildă, recent o expoziţie, prezentând pânzele realizate într-o călătorie întreprinsă în Ţările Scandinave. La 143 de ani se apucase să înveţe să cânte la pian.

Încăperea în care Ianca îl primise pe Ilan în după-amiaza aceea purta în toate amprenta gustului acestui om, a cărui vârstă se apropia de două secole. Pictorul îşi amenajase aci o odaie în stil vechi, care să-i amintească de tinereţea lui. Iluminaţia se făcea cu becuri electrice, ţesăturile mobilelor erau din fibre vegetale, într-un colţ atârna pe perete un străvechi orologiu, iar pe birou erau câteva obiecte care aminteau şi ele de vremuri de mult apuse.

Şedeau alături, pe canapeaua cu spătar înalt. Ilan povestea. Îi vorbea Iancăi despre călătoria submarină, despre geopalpator. Înfăţişa cu aprindere succesul cercetării, îi descria amănunţit aparatele, instalaţiile.

Dar Ianca părea absentă.

– La ce te gândeşti, Ianca?

– La ce nu-mi povesteşti tu, Ilan, astăzi, ca altădată.

– Şi despre ce ai vrea tu să-ţi povestesc?

– Despre sufletul lucrurilor. Astăzi aş fi vrut să-mi vorbeşti despre sufletul lucrurilor submarine.

– Prostii, fantezie de copil! se revoltă Ilan. Rezultatele expediţiei noastre vor constitui o bază importantă în lupta împotriva calamităţii cutremurelor, pe care, de milioane şi milioane de ani, făpturile pământeşti o îndură neputincioase. Şi tu îmi ceri să mă perpelesc pentru un decor.

– Ilan, Ilan, nu trece pe lângă viaţă cu nasul în rigla de calcul! Trăieşti din cifre şi din formule, şi uiţi de sufletul oamenilor şi lucrurilor care te înconjoară!

– Sufletul oamenilor – înţeleg. Dar al lucrurilor? Ce vrei să spui?

– Da, există un suflet al lucrurilor, stărui Ianca. Uite,

odaia aceasta…

– Hala de vechituri a străbunicului tău, o întrerupse Ilan.

– Spune-i cum vrei să-i spui, dar să ştii că aici, ca pretutindeni, lucrurile îşi au sufletul lor. Mai bine zis, putem să le însufleţim.

– Prin magie, poate.

– Nu. Cu mult mai simplu. Împrumutându-le, cu fantezia noastră, o parte din emoţiile şi gândurile care ne frământă, aşa cum o fac de milenii artiştii şi oamenii care ştiu să guste arta.

Se opri o clipă.

– Ştii ceva, Ilan? Să facem, cum ai spune tu, o experienţă. Dar nu de fizică şi nici de chimie. Îţi voi povesti despre toate câte sunt şi tu nu le vezi în această odaie şi vei trăi, împreună cu mine, un episod fugar din viaţa lucrurilor. Vii în călătorie? Dă-mi mâna.

Jian surise şi se înclină ceremonios.

– Te urmez, Ianca!

*

*   *

…Canapeaua e luminată vag de raza unei lămpi aflate undeva în celălalt colţ al odăii. Un văl des, ca o ceaţă, pluteşte în aer. Privite prin el, obiectele nu vor să-şi păstreze nici forma, nici locul.

În sunetele muzicii mozartiene care-şi răspândeşte suflul peste toate, statueta de alabastru a dansatoarei de pe pian şi-a părăsit imobilitatea. Îşi întinde uşor în lături braţele, cu care îşi acoperea înainte, pudică, goliciunea, şi începe să danseze. Pe urmă, când suprafaţa de pe pian devine prea mică, coboară, sărind graţios, pe covor şi-şi flutură mişcările delicate dintr-un colţ al odăii în celălalt. Şi după ce freamătă aşa un timp, când prăbuşindu-se la pământ, când învârtindu-se frenetic în vârful unui picioruş minuscul, se opreşte deodată privind în sus

înfiorată…

Cine e duşmanul care vrea s-o oprească? Cine încearcă să sugrume bucuria vagabondajului şi nebuniei ei de o clipă? Cine e lugubrul personaj care vrea s-o întoarcă înapoi, sus – pe pian –, să o facă să fie la fel de tristă şi de împietrită ca înainte?

Înmărmurită şi speriată, baletista priveşte în sus. Trupu-i zvelt se încovoaie ca o ramură de floare tânără îndoită de vântul vrăjmaş. Mozart a amuţit.

Deasupra e chipul sever al orologiului de perete.

Totul în el este sobrietate şi echilibru. E revoltat de cele ce se întâmplă în jurul lui. Ar voi să le spună tuturor acestor necugetaţi gândul său.

– Încetaţi o dată cu năzbâtiile! Fiţi cuminţi, liniştiţi, vedeţi-vă de treabă! Fiţi ponderali, fiţi serioşi, fiţi calmi! Viaţa trebuie trăită cu măsură, cu multă măsură şi… măsurată clipă de clipă. Luaţi pildă de la mine. Priviţi cum ştiu eu să împart timpul în fracţiuni egale.

Şi limba lui se plimbă tacticoasă, cu o viteză perfect uniformă, de la dreapta la stângă, de la stânga la dreapta. De fiecare dată când a ajuns la o extremitate, se aude o mică pocnitură. Nicio eroare şi mici o întârziere nu este posibilă.

Tic-tac, tic-tac, tic-tac…

Cadranul rotund – perfect rotund – primeşte însemnarea exactă – perfect exactă – a arătătoarelor. Are o figură de savant morocănos. Se vede cât colo că totul e la el desăvârşit. Cifrele, negre şi reci, se înşiră una după alta în cerc, ca nişte personaje solemne şi simandicoase într-o procesiune.

Dedesubt atârnă greutăţile cilindrice – perfect cilindrice – care-i asigură mersul.

La el totul este sobrietate şi echilibru.

– Nicio indulgenţă, pentru nimeni! rosteşte grav orologiul. Şi, ca o încheiere peremptorie, îşi sună din adâncurile fiinţei sale fără greş cele douăsprezece

lovituri, care trebuie să convingă pe toţi cei ce-i ascultă de zădărnicia lucrurilor omeneşti şi de primatul indiscutabil al raţiunii asupra sentimentului.

Dansatoarea a rămas pe gânduri. Se vede că-i este teamă. Ştie prea bine că a făcut un păcat. Şi repede, repede, fuge într-un colt şi se aşază cuminte pe un scaun.

Orologiul a învins. Continuă să numere, superior, clipele – una, două, trei, patru, cinci, şase... Asta este: totul se reduce la număr şi la judecată. Restul – copilării şi nonsensuri.

S-a bucurat însă prea devreme. Portretul lui Liszt de deasupra pianului a început să vibreze, să se clatine. Repede, tot mai repede. Un timp nu se mai vede decât un vârtej. Peste câteva clipe se întregeşte însă, din învolburare, omul. Părul îi flutură în vânt, mâinile îi freamătă, ochii îi strălucesc. Deschide pianul, se aşază pe taburetul mic din faţa acestuia, şi mâinile amândouă se aruncă, avide de viaţă, pe clapele care le doresc.

Tabloul mare, de deasupra canapelei, învie şi el. Tirolezii care dansează în mijlocul unei pajişti culeg repede câteva flori, pe care le aruncă în odaie, şi părăsesc pânza. Dau covorul înlături, îşi iau partenerele de mijloc şi încep să le învârtească. Pe urmă le saltă în sus şi le învârtesc iar, într-un iureş neîntrerupt.

Mâinile lui Liszt aleargă tot mai repede de-a lungul claviaturii. Uneori se opresc şi execută un tremolo nebun, în care totul ajunge să fie o singură vibraţie. Degetele nici nu se mai văd, ca spiţele unei roţi care se învârteşte cu mii de rotaţii pe secundă.

Pe masă, chipul unui Mefisto din pâslă nu mai poate de bucurie. Diavolul coboară şi el, vesel, ia de mijloc tiroleza cea mai frumoasă cu şorţ verde şi pălărioară roşie şi joacă cu ea. Deodată se opreşte. Şi ceilalţi se opresc.

Doar muzica îşi continuă zbuciumul. Doar ea mai însufleţeşte odaia. Acum sună de parcă cineva ar coborî

o mie de trepte în câteva clipe. Mefisto contemplă ironic orologiul, şi pasajul pe care-l execută Liszt pare hohotirea lui nebună.

De sus, chipul cadranului priveşte cu mustrare toată scena.. Limba ceasornicului îşi continuă nestingherită calea, străjuită la stânga şi la dreapta de greutăţile majestuoase.

– Nesăbuiţilor! Descreieraţilor! Nelegiuiţilor! Ce e cu voi? De ce vă bucuraţi? Nimic nu s-a întâmplat, nimic nu se întâmplă. În loc să jucaţi ca nebunii, aţi face mai bine…

Dar cuviosul pastor Tic-Tac nu are răgazul să-şi termine cuvântarea. Mefisto îl apucă de limbă, trage… trage şi, tocmai când spiritul rapsodiei lui Liszt a ajuns la capătul scării, orologiul se prăbuşeşte cu un zgomot infernal de fier vechi pe parchet.

Cifrele de pe cadran par mai întâi moarte, în fracurile lor negre, convenţionale. Pe urmă, deodată se înviorează, trezite de muzică. Îşi părăsesc doliul, colorându-se fiecare cu o altă nuanţă vie, până ce cadranul are înfăţişarea pestriţă a unei cozi de păun. Se iau la braţ şi încep să danseze şi ele, rotindu-se când într-o parte, când într-alta.

Mâini nevăzute ridică de jos greutăţile, apucându-le de lanţurile aurii. O dată în aer, încep şi ele să se balanseze ritmic. Limba, prăbuşită ca o victimă nefericită, se mişcă la rândul ei. Niţel, apoi tot mai mult, până ce se ridică de jos şi începe să execute în aer tumbe fantastice, deasupra tirolezilor care şi-au reluat dansul.

Şi mâinile maestrului agită febril clapele cuprinse de viaţă. Coardele pianului scot sunete care deşteaptă, rând pe rând, sufletele aţipite ale obiectelor din odaie. Vasele goale se umplu de florile primăvăratece ale covorului, păsărelele tapetului ciripesc fericite, metrul de lemn se ridică şi el de la locul său şi ţopăie vesel, ca pentru a-şi dezminţi menirea exclusiv utilă. Biroul începe să se

clatine greoi, plecându-se când într-o parte, când într-alta. Scaunele aleargă agitate de colo până colo, în timp ce fotoliile adânci par bătrâni înmărmuriţi de spectacolul bucuriei acesteia fără margini. Pianul se ridică, împreună cu Liszt, în aer şi începe să cutreiere odaia, învolburat într-un abur argintiu. Clapele se aprind ca nişte focuri vii când maestrul le atinge, iar uneori toată claviatura pare cuprinsă de incendiu.

Dar deodată feeria se destramă. Dansatoarea se aşază la loc pe pian, Liszt închide în grabă instrumentul şi se suie în portret, metrul se duce, ruşinat, la loc. Mefisto se suie cu coada între picioare pe masa, iar păsărelele tapetului amuţesc. Satisfăcut, superior, pastorul-orologiu îşi întregeşte mădularele zdrobite şi-şi reia locul cuvenit, ca să măsoare mai departe vremea.

*

* *

– De ce te-ai oprit? o întreabă Han pe Ianca. De ce s-a terminat? Era atât de frumos!

– Din pricina noastră. Orologiul din noi a refuzat să mai păşească pe cărarea fanteziei.

– Hai, învie iar totul. Te rog!

*

* *

– Mefisto deschide prudent un ochi. Când vede că nu-i nici un pericol, se ridică tiptil, coboară de pe masă şi se îndreaptă spre ceas. Aici se opreşte şi se strâmbă cum poate mai urât, ca să scoată figura respectabilului orologiu din sărite. Apoi, cu un gest sigur, opreşte limba. Şi ceasul pare mort, ca un orator demagog căruia i-a pierit brusc, în mijlocul discursului, graiul.

Mefisto se întoarce cu faţa spre canapea, face o piruetă graţioasă în direcţia celor doi îndrăgostiţi şi apoi se instalează, cu pipa în gură, într-un fotoliu comod, de

unde, pufăind grav, priveşte cu un zâmbet sarcastic limba înţepenită, iremediabil verticală, a celui care pretinsese cândva că, măsurând vremea, poate să cuprindă viaţa.

*
*   *

Buzele lui Ilan se apropie visătoare de părul Iancăi.

Ianca şopteşte:

– Vezi, iubitul meu? Acum timpul s-a oprit în loc. Durata nu mai curge.

*
*   *

O orchestră nevăzută intonează „Vraja focului” din opera „Walkiria”. Pe calea argintie a razelor lămpii de masă, fiicele lui Wotan au pornit-o în ropotul sălbatic al cailor. Razele nu se opresc la plafon, îl străbat şi fug tot mai sus, purtând în lumina lor galopul nebun al amazoanelor…

Capitolul XXVIII

O ANIVERSARE CU PERIPEŢII

Locuinţa lui Gromov nu mai semăna în seara aceea cu cuibul liniştit al unui savant.

Uşile camerelor erau date înlături. Cele trei biblioteci deveniseră o singură încăpere mare, în care se mişcau oameni de vârste diferite: tineri studenţi şi învăţaţi vârstnici, fetişcane cu flori în păr şi bătrânele, ca mătuşa Maria.

Era aniversarea – între prieteni – a 100 de ani de activitate ştiinţifică a lui Gromov. Bătrânului îi plăceau

adunările acestea, în care îl înconjura dragostea studenţilor, colegilor, prietenilor, rudelor sale apropiate. În orice caz, se simţea mult mai bine acasă, înconjurat de oameni poftiţi de el, decât la sărbătorile oficiale, unde se rosteau discursuri oficiale şi i se aduceau laude oficiale.

Celebrându-şi centenarul de activitate, Gromov era bucuros că poate să sărbătorească izbânda definitivă a „tratamentului cu viaţă” aplicat lui Tăun. De aceea, profesorul îl şi rugase pe acesta să poftească pe cine doreşte. Printre oaspeţi se numărau Ilan şi Ianca, pe care Grigore urma s-o cunoască astăzi.

Venise şi pictorul Gunarsen. Gromov şi Gunarsen se cunoşteau de peste 50 de ani, de la centrul de tratament al bătrâneţii. Gusturile lor comune în arta plastică şi vederile lor opuse în problemele psihologiei creaţiei închegaseră între ei puternice legături.

Cel mai activ personaj dintre toţi oaspeţii lui Gromov era, însă, fără îndoială, mătuşa Maria, care circula mereu între odaia unde se strânseseră primii invitaţi şi bucătărie. Purta o rochie care stârnea chicotitul Iancăi şi al studenţilor care o înconjurau. Deasupra rochiei avea un şorţ de olandă cu dantelă.

Adusă puţin din spate, cu trupul pirpiriu, cu părul de zăpadă, mătuşa Maria trebăluia fără contenire. Şi dacă nu erai de părerea ei, ţi se proptea în faţă şi, privindu-te prin lentilele invizibile de prezbiţie, te apostrofa:

– Poate ştiţi voi mai bine! Comandă-ţi televizofonic putină minte automată, tinere!

Mătuşa Maria o rechiziţionase pe Ilona în laboratorul improvizat ca bucătărie, pentru realizarea unei mese „ca acum o sută de ani”.

Pe maşina electrică, împrumutată de la Muzeul de antichităţi al oraşului special pentru aniversarea intimă a centenarului, fierbeau sărmăluţe în foi de viţă într-un cristalizator de sticlă greu fuzibilă, iar în cuptorul de calcinare cu infraroşii se coceau cozonacii pregătiţi de

mătuşa Maria după o reţetă cunoscută numai de ea. Într-un balon uriaş, prins de un stativ, fierbea ciorba de peşte, pentru care Ilona încerca să piseze, într-un mojar de agat din laborator, nişte boabe de piper.

Alergând neobosită de ici până colo, mătuşa Maria gusta mâncărurile, mirosea cu vădită plăcere aburul care se ridica din cratiţele improvizate şi îşi exprima nostalgia pentru trecutele vremi, pentru farmecul gospodăritului.

– Ei, fetiţo, ce ştii tu! N-ai cum să înţelegi. Ţie ti s-o fi părând firească moda asta. Să mănânci la esen mâncare fabricată în automate culinare, să te îmbraci numai cu haine făcute de alţii. Ce plăcut era altădată să-ţi împleteşti cu andrelele o flanea după un model personal, să te odihneşti după ce deretecai prin casă, să-ţi primeşti soţul la masa unde îl aştepta o surpriză: un borş de crap, o ciorbă moldovenească, o piftie cu usturoi – ceva bun ca la mama acasă. Sfântă vorbă! Acum tot farmecul acesta s-a dus. „Despulverizator automat”, „microclimat artificial” şi dumnezeu mai ştie te.

Amuzată, Ilona pisa piperul. Interveni cu un patos prefăcut, numai ca s-o mai stârnească pe mătuşa Maria.

– Nu te înţeleg deloc. O dată pe an este, desigur, o joacă plăcută să găteşti sau să ştergi praful. E ca şi cum ai îmbrăca un costum de acum zece secole pentru a juca o piesă istorică. Dar în general… Pe mine mă apucă fiorii când mă gândesc că ar trebui să-mi pierd ore întregi cu desprăfuitul, maturatul şi toate celelalte. Asta-i robie sadea!

Mătuşa Maria se opri din treabă.

– Robie? Asta ţi-o fi băgat în cap nepricopsitul de nepotu-meu! se aprinse ea. Doar nu mă refer la condiţiile capitaliste. Eu vorbesc de condiţiile femeii eliberate, care, din dragoste pentru ai ei, îşi folosea priceperea pentru a transforma căminul într-o lume intimă, plăcuta, deosebită de celelalte.

– A, nu! Ilona îşi scutură coama de păr arămiu. Să mă

ierţi, dar cred ca bărbatul iubit aşteaptă de la noi mai mult decât un prânz sau o cină bună, pe care astăzi are unde să le găsească oricând şi oriunde.

– Şi ce crezi, mă rog, că aşteaptă bărbatul de la soţie sau de la prietena lui?

– Cum vorbeşti şi dumneata, mătuşă Maria! Ce înţelegi prin „a lui”?

– Bine, fie, fără „a lui”. Soţia... prietena... aşa, în general.

– Cred că un prieten adevărat aşteaptă de la noi să-i înţelegem aspiraţiile şi să participăm la lupta lui, adică exact ceea ce aşteptăm noi de la el.

Un suspin greu răsună în laboratorul-bucătărie. Ripostând parcă cuvintelor ei neexprimate, veni răspunsul Ilonei.

– Mai mult de o zi n-aş suporta ocupaţiile astea, nici să mă tai!

*

* *

În biblioteca ornamentată cu flori tropicale, se strânseseră vreo zece invitaţi.

Fratele lui Gromov, un cunoscut geograf, discuta aprins cu câţiva colegi ai acestuia, de la Institutul din El-Solohu, despre posibilitatea prevederii şi combaterii taifunurilor. Mătuşa Maria îl luase la o parte pe Şandor şi încerca să-l convingă că nicăieri nu există locuri mai pitoreşti decât în Delta Dunării, unde se ducea de cinci decenii în fiecare vară.

Într-o nişă boltită, luminată de o lampă fluorescentă de forma unui ciorchine de strugure, Ilona îi descria lui Iuk amănunte inedite ale întâmplărilor de la Bios–Alfa. Îi vorbea mai ales despre Habarani, despre aprecierile acestuia.

– Cred şi eu. Cine ar putea fi cu totul indiferent în fata unei fete a cerului? L-ai ameţit doar şi pe Gromov. Faci

adevărate ravagii printre savanţi…

Ilona tresări.

– Unde să fie Grigore şi Gromov, Iuk? Niciunul, nici altul nu sunt de găsit. Am format de zeci de ori indicativele lor televizofonice. Ba este ocupat, ba nu răspunde. Unde-or fi?

Iuk nu părea neliniştit. Dar era. Era neliniştit mai ales pentru Grigore.

Vocea sonoră a profesorului Baberik, un coleg al lui Gromov, atrase tuturor atenţia. Majoritatea invitaţilor se strânseseră acum într-un singur grup, unde se desfăşura o discuţie în care se prinseseră mulţi. Iuk folosi prilejul pentru a evita răspunsul la întrebările Ilonei. O conduse pe aceasta lângă grupul invitaţilor.

– Planeta Marte e slab populată, spunea tocmai Baberik. Ar putea primi cu uşurinţă 7-8 miliarde de pământeni. Să mergem mai departe, în anumite condiţii, planeta Venus…

Iuk interveni.

– Şi de ce toate astea? Facem neomalthusianism în toată regula. Pământul va mai fi încă, pentru multe veacuri, suficient de încăpător. Cu mijloacele de care dispunem, poate hrăni 20, 30, 40 miliarde de oameni. Mai ales după ce toate pustiurile vor fi lichidate, iar gheţurile pământurilor arctice şi antarctice topite.

– Popularea altor planete nu e încă nici necesară, nici raţională, observă şi Şandor. Se poate calcula uşor ce uriaşe forţe şi mijloace ar trebui să punem în joc pentru a înfăptui asemenea proiecte. Trebuie văzut dacă aceste forţe şi mijloace nu pot fi utilizate mai eficient în altă direcţie.

Profesorul Baberik combătu vehement aceste puncte de vedere.

– Putem face şi una, şi alta. Populaţia aşa-zisei lumi vechi n-a rămas doar staţionară după ce Columb a descoperit America. Sunt convins că peste un secol

noţiunea de om nu va mai coincide cu aceea de om pământean. Acesta e un lucru esenţial. Datorită pionierilor cosmici, umanitatea va dobândi un orizont tot mai larg.

– Şi mie mi se pare, ca şi lui Iuk, că nu aceasta e problema centrală, interveni fratele lui Gromov. Avem încă atâtea de îndeplinit pentru a face viaţa oamenilor de pe pământ mai plină, mai frumoasă, pentru a ajuta pe fiecare membru al societăţii umane să se realizeze pe linia aptitudinilor şi aspiraţiilor sale!

Mai sunt încă oameni pe care nu reuşim să-i apropiem suficient de ştiinţă, ca şi de culmile gândirii omeneşti. Arta nu dă încă destul pentru îmbogăţirea sufletelor. În viaţa noastră de toate zilele, în relaţiile omului cu omul, şi mai ales în psihologia noastră, mai stăruie rămăşiţe de întuneric preistoric. Desigur, nu acele monstruozităţi de acum un veac – de felul şovinismului, calomniei sau violenţei –, ci altele, mai puţin grave, dar totuşi nedemne de făptura omenească. După părerea mea nu avem încă destulă consideraţie, înţelegere, dragoste unul pentru altul. Orgoliul şi invidia, laşitatea, spiritul de imitaţie şi atâtea altele ne mai rod fiinţa şi alterează frumuseţea morală a omului nou.

Calea spre desăvârşire e lungă, nesfârşită. Ne apropiem de omul-om, cu fiecare pas al progresului, dar la fiecare cotitură ne dăm seama cât de mult mai avem de mers…

Ultimele cuvinte se pierdură în zgomotul strident produs de râsul colectiv al grupului în mijlocul căruia se găsea Ianca. Cât de repede îi cucerise pe studenţii favoriţi ai lui Gromov fata asta, în ochii căreia juca neastâmpărul! Şi cât de stingher se simţea Ilan în lipsa lui Tăun. Toţi tinerii ăştia îi păreau nesuferiţi.

Pe măsură ce salonul se umplea, oaspeţii se întrebau unde este gazda.

Trimiseseră după Gromov la institut, dar acolo nu era.

Plecase fără să lase vorbă unde se duce. Nici Tăun nu putuse fi găsit.

– Ce s-o fi întâmplat cu ei? îngâna mereu mătuşa Maria, agitându-se prin cameră.

– Nu fii îngrijorată, încercă s-o liniştească Ilona. Probabil vreo dezbatere care s-a prelungit peste aşteptări. N-avem, din păcate, nimic altceva de făcut decât să aşteptăm.

– În orice caz, interveni Iuk, o să-i spunem bătrânului că aşa ceva nu se face. Nu-i tocmai cuviincios să ne lase să aşteptăm cu ceasurile!

– Adevărat, foarte adevărat, dar n-a fost vina mea! se auzi deodată vocea profesorului.

Gromov intrase neobservat de nimeni în încăpere.

– În sfârşit! Pentru o astfel de întârziere neobişnuită ne aşteptăm la explicaţii tot atât de neobişnuite! spuse fratele profesorului, cu o uşoară dojană în glas.

– Le veţi avea, dragii mei, le veţi avea!

După ce primi felicitările călduroase ale invitaţilor, Gromov se aşeză pe un jilţ şi începu să povestească.

– Tocmai mergeam spre casă, când televizofonul mi-a semnalat un apel. Preşedintele Uniunii Internaţionale Meteorologice voia să-mi vorbească. Pe un ton care trăda nedumerirea, m-a întrebat de ce nu particip la teleconvorbirea conducătorilor principalelor institute meteorologice din lume. Nimeni nu mă anunţase însă de aşa ceva. Până la urmă, totul s-a lămurit. Secretarul uniunii uitase să-mi dea de veste.

Ce să mai lungesc vorba? A trebuit să mă duc la centrul de teledezbateri, să mă aşez într-un fotoliu, şi mai înainte de a avea timp să vă comunic că întârzii sesiunea a şi început.

S-a pus în discuţie propunerea unui savant norvegian în legătură cu transformarea climei Antarcticii, Groenlandei şi a unor insule de la nordul continentelor american şi asiatic – în total 13.000.000 de kilometri

pătraţi – pe baza energiei calorice furnizate direct, prin radiaţii, de o serie de noi sateliţi ficşi şi a devierii umor curenţi marini calzi. Un proiect interesant, îndrăzneţ şi – după părerea mea – bine fundamentat din punct de vedere ştiinţific. După dezbateri vii, s-a hotărât convocarea unui congres internaţional, la care să se discute toată problema. S-au fixat data şi locul: peste o lună, la Bucureşti.

– La noi? întrebă mătuşa Maria cu mândrie în glas.

– Da! Ca un omagiu adus savanţilor climatologi din acest mare centru ştiinţific. Dar unde e Tăun? Abia aştept să-i dau o veste care îl va bucura mult.

De data asta interveni Ilona:

– N-a fost cu dumneata? Noi aşa credeam. El e cel de-al doilea sărbătorit şi totodată al doilea întârziat.

– Şi eu care voiam să-l anunţ că a fost invitat să participe la Congresul de la Bucureşti remarcă dezamăgit Gromov. Mi-ar părea rău să i-o spună altul înaintea mea!

– Îmi pare atât de bine pentru el, izbucni Ilona, veselă.

Frecându-şi mâinile ca pentru a şi le încălzi, Gromov îşi îndemnă oaspeţii spre masă. Nu dădea niciun semn de nelinişte. Mătuşa Maria şi Ilona însă împărtăşeau aceeaşi teamă în legătură cu lipsa lui Tăun. Ilona se ferea din calea lui Iuk. Nu se putea descotorosi de o senzaţie aproape dureroasă de remuşcare.

*

*   *

Atmosfera din cabinetul de lucru, al lui Stevens era încărcată. Tăun îşi susţinea punctul de vedere cu înfrigurare, în ciuda împotrivirii de care se lovea. Nici privirile reci ale lui Stevens, nici observaţiile hotărâte ale lui Gorano nu-l făceau sa renunţe.

Cu mâinile la spate, parcurgea odaia în lung şi-n lat, pradă unei agitaţii febrile.

– E vorba de viaţa oamenilor din grupul de cercetare V,

reîncepu el pentru a nu ştiu câta oară. Peste trei ore…

Stevens îl întrerupse.

– Ascultă, Grigore. Eşti un cercetător de valoare, dar un... exaltat. Gândeşte-le că nava de supraveghere a grupului se află la 220 de kilometri de epicentrul cutremurului experimental. Nu o dată am calculat raza în care este periculos să se navigheze. Cele mai largi determinări au stabilit-o la 150 de kilometri. În această zonă am avertizat toate vasele să nu pătrundă.

Tăun se opri din mers în faţa lui Gorano.

– Fac un ultim apel la dumneata, care eşti coordonatorul expediţiei. Avem de-a face cu prima experienţă de producere a unui cutremur artificial submarin. Este necesară o marjă de siguranţă cu mult mai mare. Calculele efectuate la Centrul de combatere a cutremurelor nu ţin seamă, după părerea mea, de toţi factorii locali. Ce vă faceţi dacă, în afara elementelor pe care le-aţi luat în consideraţie, intervine, de pildă, şi o acumulare de gaze de mare adâncime, aflată sub o presiune considerabilă, sau un efect datorat interacţiunii unor mase puternic radioactive? Poate că…

Privirea coordonatorului îl făcu să se oprească o clipă.

– Nimic nu ne îndreptăţeşte la asemenea presupuneri. Geopalpatorul nu a detectat nimic suspect.

– Ştiţi însă prea bine că în zona respectivă nu s-au putut face determinări precise datorită perturbaţiilor acelora încă neexplicate! ripostă Tăun.

– Asta nu dovedeşte că ai dreptate. Am în faţa mea cea mai recentă hartă a subsolului regiunii respective din Oceanul Atlantic. E stabilită de grupul H de cercetare şi confirmată de observaţiile grupului M. Dumneata pe ce te întemeiezi?

Tăun îşi muşcă buzele. Era cu atât mai furios cu cât simţea că pare ridicol. Încercă să se stăpânească, dar nu reuşi. Izbucni pe neaşteptate.

– Pe dragostea de oameni, de viaţă…

Se opri brusc.

După o scurtă tăcere, Stevens îi răspunse lapidar.

– Argumente neştiinţifice. Altceva?

Gorano tresărise la auzul cuvintelor lui Grigore şi îi aruncă lui Stevens o privire nemulţumită.

– Trebuie să înţelegi, prietene, începu el, că noi, ca oameni de ştiinţă, nu ne putem baza pe astfel de ipoteze nefondate. S-ar putea ivi cineva care să sfătuiască pe oameni să nu mai meargă la suprafaţa Pământului de teama meteoriţilor, care, o dată la o mie de ani, ar putea omori pe cineva. Nicio teorie ştiinţifică confirmată astăzi nu vine în sprijinul dumitale.

Tăun se frecă cu mâinile la tâmple. Ce-l făcea să susţină această idee? Să fi fost doar o festă pe care i-o juca sensibilitatea lui exagerată?... Era mai mult decât atât. Se simţea irezistibil împins pe poziţia aceasta. Deodată îl străfulgera un gând, o amintire şi începu să vorbească:

– În cursul unei cercetări de la Alma Ata, am întocmit o hartă a regiunilor maritime de mare potenţial seismic. Se baza pe o teorie neelaborată până în ultimele ei amănunte. Îmi amintesc că am ajuns la unele concluzii care contraziceau datele stabilite până atunci.

Explică pe scurt, dar destul de incoherent, bazele ştiinţifice ale studiului. Apoi continuă:

– N-am avut timpul necesar să-mi verific presupunerile. Nici datele pe care mă întemeiam nu le mai am la dispoziţie. Dar îmi amintesc că punctul unde se află acum nava de observaţie a grupului V...

Stevens nu-l lăsă nici de data asta să termine.

– De la neprecis la vag.

– E trist, dar asta înseamnă că deocamdată nu mai am ce spune.

După câteva clipe, Grigore adăugă:

– Mă duc.

Uşa cabinetului se deschise şi apoi se închise în urma

lui.

– S-a supărat, dar n-avem ce-i face! observă Stevens.

Acum, că Tăun plecase, Gorano părea mai puţin sigur pe poziţia lui.

– Ascultă, Stevens, vino cu mine la centru! Nici eu nu cred să aibă dreptate, dar să mai verificăm o dată toate hărţile subsolului atlantic. Poate că raportând zona regiunii viitorului cutremur artificial la cele mai bine studiate dintre zonele învecinate, vom găsi ceva care să confirme presupunerile lui Grigore. Să nu pierdem nicio clipă!

– Un nebun aruncă o piatră… vru să înceapă Stevens.

De data aceasta însă, Gorano i-o reteză scurt. Îi făcu semn să-l urmeze şi porniră în grabă spre terasa locatoriului. De acolo, luară helicopterul spre centrul de operaţii.

*

*   *

Sorbeau cu plăcere din borşul acrişor. Cele două gospodine se bucurau din plin de laudele binemeritate ale mesenilor, când Tăun îşi făcu, în sfârşit, apariţia.

Ilona ieşi în întâmpinarea lui. O senzaţie de uşurare o făcea sa se mişte vioi. Gesturile îi erau învăluitoare, de parcă şi-ar fi exprimat prin ele o recunoştinţă caldă. L-ar fi îmbrăţişat numai pentru ca era acolo, pentru că dezminţise presimţirile ei întunecate. Dar expresia lui trăda o nelinişte, care o sperie.

– Nu te simţi bine? întrebă ea privindu-l în ochi, urmărindu-i cutele de pe frunte.

– N-am nimic… S-a întâmplat însă ceva… O să-ţi spun, dar nu acum, mai târziu…

Ilona îl cunoştea bine. Înţelese că nu era momentul să-l tulbure cu întrebări, că frământarea lui avea să izbucnească singură, mai devreme sau mai târziu.

– Vă rog să mă iertaţi… începu Tăun, adresându-se

invitaţilor.

– V-am şi iertat pe amândoi, replică Iuk. Ai luat pildă de la fostul dumitale dascăl, ceea ce explică totul. Nădăjduim însă că nu veţi întârzia şi la Congresul de la Bucureşti…

– Care congres? întrebă mirat Grigore. Nu ştiu la ce te referi.

Gromov îi relată pe scurt despre noul proiect. Chipul lui Tăun se lumină pentru câteva clipe,

– Bucureştii… Bucureştii! O să-i revăd. Şi încă foarte curând!? Ce prilej interesant! Profesore dragă, îţi sunt adânc recunoscător!

– Nu-mi datorezi mie recunoştinţă, ci dumitale. Ai fost desemnat pe baza lucrărilor şi cercetărilor efectuate.

Tăun simţi din nou aţintiţi asupra lui ochii mari ai Ilonei. Voia tocmai să o roage să-şi spună gândul, când ea începu singură să vorbească.

– Cât de ciudat mi se pare când aud pe cineva spunând că îi este dor de locurile unde s-a născut, unde a copilărit! Dacă mi-ar zice mie cineva să-mi revăd satelitul jupiterian, unde mi-am petrecut copilăria şi adolescenţa, i-aş spune că… am altceva mai bun de făcut. Când eram acolo, nu-mi displăcea. Dar de când am venit pe Pământ, nu am nici o nostalgie. E adevărat că la Bucureşti e şi congresul, dar pe tine, Grigore, te atrage în primul rând oraşul…

– Da, Ilona, aşa este! Mi-e dor de acele ţinuturi. Tu n-ai avut în cosmos decât un adăpost într-un pustiu încremenit, pe care l-ai acceptat, dar de unde ai fi vrut să scapi cât mai repede. Eu am trăit însă din plin clocotul unei vieţi care năzuia tot mai sus. Sunt nerăbdător să aflu unde au ajuns oamenii de acolo.

E adevărat că patria noastră este acum globul pământesc, dar nu voi uita niciodată locurile de unde am pornit, pe oamenii cu care am păşit cot la cot în tinereţe. Sunt, de aceea, nespus de bucuros că s-a ales

Bucureştiul pentru acest congres. Altfel cine ştie când m-aş fi hotărât să plec într-acolo

Se opri brusc. Vorbind, uitase de gândurile care-l chinuiau. Acum se îngrămădeau din nou, apăsătoare.

Între timp, mătuşa Maria intervenise şi ea în discuţie. Era doar vorba despre Bucureştii ei! Preocupat însă cum era de soarta grupului V, Tăun nu auzea cuvintele pe care le rostea bătrâna.

Şi cuvintele pe care Tăun le spusese Iancăi, la ivirea ei, adusă de mână de Han, sunaseră reci, convenţionale. Ce impresie oribilă îi făcuse fetei acest om distrat şi distant! Ilan înţelese că se petrecuse ceva cu maestrul şi se retrase împreună cu prietena lui.

Grigore depănă multă vreme singur gândurile care îl măcinau.

Oamenii mâncau felurile gustoase, discutau, râdeau, şi toate acestea treceau pe lângă el, fără să-l atingă. Spre necazul mătuşii lui, Tăun mesteca şi înghiţea în neştire, fără să simtă gustul bucatelor, fără să spună un cuvânt.

– Ce-i cu tine, băiatule? izbucni la un moment dat bătrâna. De ce nu ne spui ce ai pe suflet?

Dar Grigore parcă nici n-o auzea. O privea cu ochii lui limpezi, fără s-o vadă.

Unde era grupul V? Se uită la cronograf şi tresări speriat. Peste exact o oră şi un sfert, fundul mării avea să se cutremure, apele să se învolbureze, valuri uriaşe să se ridice din ocean spre înaltul bolţii.

Îi veneau în minte iar şi iar discuţiile din casa lui Stevens. De ce nu voiau să-l asculte?

Ce rost avea să fie acum aici, aşezat la o masă festivă, la o aniversare?

Cu o săptămână în urmă, consiliul interdepartamental hotărâse definitiv că era sănătos, că nu mai avea nevoie de tratament de readaptare. Ar fi trebuit să fie fericit. Dar noua frământare legată de soarta grupului V pusese stăpânire pe el. Nu făcea oare exces de zel căutându-şi

parcă singur necazuri?

În imediata lui apropiere, auzi o voce care îl striga. Privind în jur, văzu că rămăsese singur la masă. Strângea cu putere între degete o linguriţă, balansând-o deasupra ceştii de compot de ananas.

– Vino în salon, Grigore! Masa s-a terminat de mult.

Glasul Ilonei era cald, prietenos.

– Sau mai bine spune-mi acum, aici ce s-a petrecut cu tine, stărui ea.

Grigore ridică ochii spre ea, ca şi cum ar îi revăzut-o după o lungă despărţire.

– Ai dreptate. Dar nu-i destul să-ţi spun ţie. Trebuie să vorbesc cu mai mulţi.

– Sunt doar destui în casa asta în astă-seară! încercă într-o doară să glumească Ilona. Tăun parcă nici nu auzise ultimele ei cuvinte.

Se sculă şi porni cu paşi mari spre salon. În mână mai ţinea linguriţa de compot. Abia în momentul când ridică amândouă braţele, cerându-le invitaţilor să-l asculte, îşi dădu seama de acest lucru, surprinzând zâmbetele care apăruseră pe câteva chipuri, pentru a dis părea, de altfel, foarte repede la vederea figurii lui încordate.

Iuk opri muzica.

– Ştiu cât de nepotrivite vor suna astăzi aici cuvintele mele, începu Tăun. Dar nu am dreptul să-mi ascund mai departe frământarea. E în joc viaţa unor oameni…

Le povesti în amănunt situaţia grupului V, controversa dintre el şi ceilalţi cercetători, teama care îl cuprinsese pentru vieţile tovarăşilor săi de muncă.

Abia terminase, când profesorul Baberik, care-l ascultase cu un interes deosebit, întrebă unde se află epicentrul cutremurului proiectat.

– 23° longitudine vestică şi 28° latitudine sudică, răspunse Grigore.

Faţa lui Baberik se întunecă.

– Cum e mai rău. Am primit chiar ieri o comunicare a

unui cercetător japonez, care, bazându-se pe dezvoltarea unor lucrări efectuate acum vreo 60 de ani la Alma Ata – Tăun tresări la auzul acestor cuvinte –, conchide că acolo şi în alte câteva locuri de pe întinsul oceanelor sunt zone de mare pericol seismic, nedetectabile cu ajutorul geopalpatoarelor datorită acţiunii unor radiaţii complexe. Un cutremur provocat ar produce, desigur, o furtună puternică pe o suprafaţă imensă.

– Cunosc şi eu lucrarea, observă Gromov, vizibil tulburat. Ai avut, din păcate, dreptate, Grigore. Cât timp mai este până la producerea cutremurului?

– 56 de minute.

Gromov sări în picioare.

– La aerodrom! Tăun, Iuk, Baberik, veniţi.

Ilan, care ascultase cu atenţie încordată relatarea lui Tăun, se apropie de el şi îi strânse mâna. Fără niciun cuvânt, Grigore îl luă de braţ şi porniră împreună în urma celorlalţi. Ilan privi o clipă spre Ianca şi-şi dădu seama că-l urmărea din ochi. Păşea alături de Tăun şi simţea ceva cald, o mulţumire cum nu mai cunoscuse.

Cinci minute mai târziu, racheta de salvare „Albatrosul” spinteca cu o viteză de 12.000 kilometri pe oră ionosfera, îndreptându-se spre punctul unde se afla nava grupului V. La aerodrom mai luase doi pasageri neaşteptaţi: pe coordonatorul Gorano şi pe cercetătorul Stevens. După o ultimă revedere a datelor şi calculelor de care dispuneau, ajunseseră la concluzia că se putea ca Grigore Tăun să aibă dreptate.

*

*   *

Rosovski, comandantul grupului V, îşi privea cu nerăbdare cronograful.

– Încă şase minute! şopti el.

Toate aparatele înregistratoare erau pregătite, şi cercetătorii îşi ocupaseră locurile de observaţie în navă.

Rosovski se pregătea tocmai să mai dea o raită prin vas, când auzi apelul televizofonic. Se gândi mai întâi să apese pe butonul de oprire, pentru a întrerupe legătura. Mai avea doar atâtea de făcut! Cine ştie ce prieten, care-şi găsea tocmai acum să-l deranjeze.

Dar pe ecran apăruse de acum chipul profesorului Baberik şi se făcu auzită vocea lui grava.

– Atenţie, Rosovski! Grupul vostru este în primejdie! Peste 15 minute racheta de salvare „Albatrosul” va fi lângă voi. Pregătiti-vă de îmbarcare! Întrerupeţi imediat lucrările de cercetare!

Comandantul grupului V dădu imediat alarma. Cercetătorii şi echipajul de navigaţie se adunară pe bord. Primiră vestea cu sânge rece, dar totodată conştienţi de pericolul pe care aveau să-l înfrunte, Câţiva cerură permisia să continue observaţiile, cel puţin până la ivirea navei de salvare.

Douăsprezece minute după ora stabilită pentru producerea cutremurului, un val imens, asemenea unui zid de apă, se ivi la orizont, înainta cu mare viteza spre navă. Oceanul, până atunci neted ca oglinda, începu să se agite.

În acelaşi timp, la câteva sute de metri înălţime, apăru un punct argintiu, care creştea treptat. Era racheta de salvare. Aceasta îşi încetini zborul, apoi se opri cu totul şi, deasupra ei, se iviră palele unei elice gigantice. Racheta se transformase în helicopter şi începuse să se lase cu mare repeziciune în jos…

Când marele val ajunse la vreo sută de metri de vas, vuietul lui asurzitor acoperi complet zgomotul motoarelor aeronavei, Rosovski se urca ultimul în racheta-helicopter.

*

*   *

Membrii grupului V se găseau acum în siguranţă în „Albatros”.

Dedesubtul călătorilor, oceanul se zbătea furios. Valuri imense se ridicau la mari înălţimi şi se aruncau apoi înspumate în jos, iar trombele ţâşneau până la sute de metri altitudine, străpungând norii cenuşii. Vasul de cercetări era aruncat, ca o jucărie, ba într-o direcţie, ba într-alta.

Gorano îl duse pe Rosovski, conducătorul grupului V, în faţa lui Tăun. Amândoi îi strânseră acestuia mâna cu căldură:

– Iată pe salvatorul vostru!

„Albatrosul” se mai roti de câteva ori deasupra apelor înfuriate, care ofereau un spectacol măreţ. Începu apoi să suie rapid şi o porni, cu toată viteza de care erau capabile motoarele sale, spre continent.

Capitolul XXIX

UN STATISTICIAN AL TRANSPORTURILOR

– Indivizi plicticoşi au existat şi vor exista în toate timpurile, îşi spuse Grigore Tăun oftând din greu.,

Dar omul care se afla lângă el, în mica rachetă – pe nume Geo Paseta –, nu observă starea lui de enervare şi îşi continuă nestingherit peroraţia. Era mic, slab şi veşnic agitat. Vorbele îi ieşeau din gură într-un torent neîntrerupt, îmbâcsite de date şi cifre. O adevărată maşină statistică în funcţiune.

– Trebuie să înţelegem cu toţii că transporturile au fost întotdeauna şi vor fi întotdeauna arterele prin care curge sângele unei regiuni. Într-un singur an se transportă în Sahariana 790.000.000 de călători şi produse în greutate de peste două miliarde de tone. Şi cât de impresionante, prin amploare, ca şi prin perfecţiunea lor, sunt mijloacele pe care tehnica modernă ni le-a pus la dispoziţie!

Pe vremea dumitale nu existau nici drumuri mobile,

nici aviotrenuri intercontinentale. Îţi dai seama unde am ajuns?

Paseta scoase un carnet de note şi continuă netulburat:

– Locuitorii Saharianei efectuează 72,35% din călătoriile lor de peste 150 de kilometri şi 89,40% din cele de peste 500 de kilometri cu vehicule aeriene. Pe de altă parte…

Toate aceste lucruri nu erau, desigur, lipsite de interes. Dar nu numai tonul de lecţie cu care erau expuse îl împiedicau pe Tăun să le asculte cu atenţie. Îi era mai ales necaz că nu era lăsat să trăiască emoţia acestor ore, când se găsea în drum spre locurile unde se născuse, pe care avea, în sfârşit, să le revadă. Acum, mai mult ca oricând, ar fi avut nevoie de singurătate. Şi-ar fi pus televizofonul pe toate posturile de pe latitudinea 45° şi ar fi găsit o doină cântată oiereşte ca pe malul Oltului, ca în munţii Vrancei. Ar fi ascultat versurile unor poeţi de pe plaiurile dunărene. În mintea lui se perindau zeci de amintiri scumpe ale copilăriei, apăreau chipuri de oameni şi privelişti pe care le cunoscuse. Congresul de la Bucureşti, la care avea să participe, îi amintea de un alt congres, de cel de la Tuanin, spre care plecase cu zeci de ani în urmă, ca tânăr cercetător. Şi chipul Roxanei apărea din zările trecutului, viu şi dureros de limpede.

Simţămintele acestea se potriveau cu vorbele lui Geo Paseta ca trilul unei privighetori cu zgomotul strident al unei râşniţe.

Acum tovarăşul de călătorie al lui Tăun se înverşunase să-i prezinte un scurt istoric al elementelor de ventilaţie şi încălzit folosite de la crearea aviaţiei. Trecu apoi la o analiză comparativă a eficienţei diferitelor mijloace de zbor. Se opri mai îndelung asupra vitezelor de care erau capabile diferitele vehicule aeriene, întărindu-şi afirmaţiile prin proiectarea a diferite diagrame, tablouri statistice şi grafice. Totul era demonstrat riguros, cu

argumente precise şi complete.

Paseta trecu după aceea la problema accidentelor, iar după ce le clasifică în douăsprezece categorii, după trei criterii de bază – natura lor, cauza lor şi urmările lor –, observă că, practic, accidentele dispăruseră în ultimele două decenii.

– Mă înţelegi, desigur, explică el, apucându-l pe Tăun de reverul hainei. În acest interval de timp s-au petrecut doar cinci accidente aviatice şi niciunul dintre ele mortal.

Îi arătă climatologului o diagramă reprezentând curba scăderii numărului accidentelor de aviaţie în secolul al XXI-lea şi apoi continuă:

– Astăzi sunt realizate condiţii ideale de siguranţă a zborului. Automatizarea aproape generală a circulaţiei aeriene, motoarele de rezervă, dispozitivele de redresare, paraşutele care se deschid singure – de felul celor pe care le-am îmbrăcat noi la urcare – baloanele-paraşută pentru cazul unui zbor deasupra mării, toate acestea îţi apără de minune viaţa. În plus, ştii, desigur, că niciun vehicul aerian de pasageri nu poate lua oameni la bord înainte de a efectua, teledirijat şi fără echipaj, zboruri totalizând minimum 100.000 de kilometri.

Dacă o astfel de navă experimentală suferă în cursul probelor un accident, ceea ce se întâmplă foarte rar, este revizuită, şi defectele de construcţie sunt înlăturate. Nu poate fi pusă în serviciu decât dacă efectuează, fără pasageri, zboruri de cel puţin 500.000 de kilometri, în perfecte condiţii. În ce priveşte încercarea prototipurilor, aceasta se face fără pilot, zborurile de probă fiind şi mai îndelungate, căci…

Tăun se hotărî să nu mal asculte această revărsare de informaţii, încerca să uite de omul care se afla lângă el, să se gândească numai la revederea care-l aştepta peste jumătate de oră. Nu reuşi însă. Cuvintele, rostite uniform şi sacadat, îi răsunau în urechi ca tic-tac-ul unui ceasornic prea zgomotos, care nu te lasă să dormi.

Îşi reaminti cum dăduse pacostea asta peste el. În drum spre aerodrom călătorise cu Geo Paseta în aceeaşi cabină a drumului mobil. Aşa cum era firesc, îşi împărtăşiseră reciproc ţelul călătoriei. Amândoi trebuiau să ajungă, într-o primă etapă, la Benghazi, pe coasta sudică a Mediteranei.

Şi de atunci începuse nenorocirea. Paseta vorbea, vorbea, vorbea…

Nu se oprise nici atunci când ajunseră la aerodrom. Tăun voia să se îndrepte spre grupul principal al rachetelor de pasageri, dar Paseta îl antrenase în mod energic spre un panou lăturalnic, pe care era înfăţişată vasta reţea a transporturilor aeriene. Aici îi dăduse o nouă serie de explicaţii, ilustrate prin exemple numeroase şi calcule precise.

Când Tăun reuşise, în sfârşit, să-l convingă că era târziu, Paseta îl luase de braţ şi pornise cu el, vorbind mereu, spre un grup izolat de patru rachete aflate în apropierea panoului. Grigore ar fi vrut să-l întrebe pe însoţitorul său nedorit de ce trebuiau să se urce într-una din aceste nave şi nu în cele spre care se vedea curgând şuvoiul cel mare al călătorilor. Dar se temea să nu provoace noi şi noi explicaţii obositoare. Deşi întrucâtva nedumerit, răsuflă uşurat când se văzu urcat în navă şi putu să apese pe butonul „Benghazi".

Nu vedea ce importanţă ar fi putut avea, la urma urmei, faptul că nu luaseră una dintre rachetele aflate în zona principală de decolare.

Aşa îl cunoscuse pe neobositul său interlocutor…

Tresări când Paseta i se adresă direct.

– Mă asculţi, nu-i aşa? Voiam tocmai să te rog să-mi împărtăşeşti impresiile pe care le avea un călător în vehiculele secolului trecut Cred că merit pe declin această modestă răsplată, adăugă el, clipind repede din ochi. Uite, sunt numai ochi şi urechi.

Scoase carnetul şi îl privi pe Grigore Tăun ca şi cum ar

fi spus:

– Până acum te-am distrat eu pe tine. Acum mă aştept la relatări absolut inedite.

Cât mai avea oare până la Benghazi? se întrebă Tăun, exasperat. Dar în aceeaşi clipă se petrecu ceva care îl scuti de răspuns.

Semnalul roşu al alarmei se aprinse şi vorbitorul automat al rachetei anunţă scurt.

– Atenţie! Motorul nu mai funcţionează. Săriţi cu paraşuta peste 15 secunde prin trapa care se va deschide sub voi!

Lui Tăun îi trecu ca fulgerul prin gând că făcuse rău acceptând să se urce la aerodrom într-una din navele acelea izolate. Dar nu mai era timp pentru frământări. Când trapa se deschise îşi dădu primul drumul în gol.

Capitolul XXX

SAHARA

Ameţit de cădere, Grigore Tăun dădu să se ridice în picioare.

Lângă el se afla o stâncă ciudată, aidoma unui cap de cal.

Ridicându-se, se izbi cu toată puterea de o ieşitură a rocii dure. Simţi o durere cumplită în creştet. În faţa ochilor începură să-i joace pete violete, care se înmulţeau tot mai mult, se uneau între ele şi îi întunecau treptat vederea. Capul îi zbârnâia de parcă i-ar fi fost plin de bondari.

Se clătină câteva clipe ca beat. Apoi se prăbuşi greu, ca un bolovan, la pământ…

Când se trezi din leşin, privi în jurul lui fără să înţeleagă nimic.

Se găsea în mijlocul unei zone tipice de deşert.

Formele terenului dovedeau că aici vântul nu era un musafir trecător, ci stăpânul permanent. Nicio urmă de Geo Paseta sau de rachetă.

Valurile barhanelor de nisip, înalte de 20-30 de metri, se întindeau până departe, spre orizont. Aveau o formă caracteristică, cu panta expusă vântului puţin înclinată, cea neexpusă – abruptă şi cu doua prelungiri laterale. Ondulaţiile lor erau de o regularitate uluitoare.

Din loc în loc se zăreau stânci cu înfăţişări ciudate, care îşi datorau în mod evident formele eroziunii curenţilor aerieni. „Ciupercile”, „sferele” şi „mesele colice”, specifice pustiurilor şi altor regiuni bântuite de vânturi puternice, păreau sculptate de dalta unui artist cu o imaginaţie bogată.

În fundul depresiunilor dintre barhane se vedeau pe alocuri tufişuri şi ierburi, printre care se iveau din când în când cârtiţele şi şobolanii de nisip. Deasupra lui Grigore roiau mii şi mii de muşte, străvechea plagă a deşerturilor africane.

Visa oare?

Şi dacă nu, unde se găsea şi ce era cu el?

În mintea lui îşi făcu loc, tulburător şi dureros, un gând ciudat. La început încercă să-l respingă, să-l izgonească, dar în favoarea lui pleda tot ce vedea împrejur.

Şi o voce interioară, vocea îndoielii chinuitoare, începu să vorbească:

– În jurul tău e Sahara. Ai dormit şi ai visat despre Sahariana, despre marile progrese înfăptuite de omenire în lupta pentru desăvârşire. Un vis frumos… Ilona, Iuk, Ilan nu există şi nici nu au existat vreodată. Submarinul transparent, centrul cultural, vegetaţia luxuriantă în locul deşertului nu sunt decât plăsmuiri ale minţii tale, Grigore!

Ce gând îngrozitor! N-ar fi vrut să piardă cu niciun preţ lumea pe care o descoperise, oamenii pe care-i cunoscuse! Credea în ea, credea în ei, căci împlineau

idealuri pe care umanitatea le nutrea de veacuri 1
Urletul fioros al unui şacal, care răsună peste întinderile galbene şi înfierbântate, îl chemă la realitate, ca o dezminţire dureroasă a nădejdilor sale.
Lui Tăun îi era cald, îi era sete şi capul îl durea de parcă ar fi fost gata să se despice în două. Dar toate acestea erau fără însemnătate faţă de îndoiala care-l tortura. Simţea cum ceva se năruie în el.
Un şarpe ţişni dintr-o gaură a stâncii. Grigore sări repede la o parte. Târâtoarea se depărtă, fără să-i dea vreo atenţie.
Vocea interioară devenise acum sarcastică, crudă.
– Unde ţi-e Sahariana, marea oază a Africii, cu eroii şi înţelepţii ei, cu etica ei înaltă? Unde-s procesele care se termină prin condamnări la repaus silnic? Dar de legenda naufragiaţilor cosmici îţi aminteşti? Ce-i cu somnoterapia care a durat decenii? Amăgiri, amăgiri! Realitatea pustiului e aici, lângă tine…
Era nevoit să gonească fără încetare muştele care i se aşezau pe obraz şi pe mâini.
Gânduri contradictorii îl frământau. Poate că de la explozia atomică nu trecuseră decât câteva zile… Dar în cazul acesta, cum ajunsese aici. Existase oare sanatoriul în orice caz, un lucru părea cert: nu se afla în Sahariana, ci în plină Sahară!
Dacă însă tot ceea ce – sa zicem – „visase” despre „viitor” nu a existat nicăieri, atunci… atunci era dator să devină un adevărat profet, să vorbească oamenilor despre morala, arta, sistemul de convieţuire, pe care imaginaţia lui le scornise şi care aveau nenumărate lucruri bune» minunate.
Dar ideile şi proiectele tehnico-ştiinţifice pe care le avea în minte? Să fi fost şi ele rodul fanteziei, cu toată precizia cu care şi le amintea? Sau noile sisteme matematice de calcul?
Începu să-şi amintească schemele aparatelor

meteorologice din institutul de la Eî-Solohu, cu toate amănuntele lor. Reproduse în gând schema şi funcţionarea geopalpatorului.

– Toate acestea – un vis? Nu, era absurd!

Un om nu putea doar să născocească o întreagă epocă. Un vis nu putea să cuprindă o lume.

Dar atunci, de unde înviase Sahara?

Deodată îi veni o idee. Dezlegarea tainei era pe braţul său: televizofonul. N-avea decât să se uite. Dacă era acolo, atunci Sahara aceasta era o iluzie, care avea să se spulbere mai devreme sau mai târziu. Dar de nu… în orice caz, descoperise în sfârşit cheia cu care putea să lămurească totul.

Cu un gest rapid, îşi ridică mâneca. Televizofonul nu era pe braţ. Privi mai atent. Se vedeau parcă urmele lui. Dar poate că erau urmele unui simplu ceasornic. Cine ar fi putut-o spune? Se crezuse atât de aproape de liman şi acum era la fel de nedumerit ca înainte.

Un vânt se stârni brusc dinspre apus, ridicând nori de nisip fin.

– Apă, unde putea găsi puţină apă în această uscăciune?

În depărtare văzu trecând siluetele elegante ale unor dromaderi. Poate că acolo era o cale de caravane. Porni la drum, hotărât să nu se oprească înainte de a ajunge la o sursă de apa.

Încălţămintea i se afunda adânc în nisipul fin al pustiei, dar frământarea care îl copleşea îl făcea să uite de eforturile fizice.

Până de curând se simţise atât de puternic, atât de sigur de el şi acum… Avea oare să devină din nou robul îndoielii, o epavă pe oceanul agitat al nelinişti… o reptilă?

Tâmplele îi zvâcneau.:

Cu un suprem efort de voinţă, încercă să adune laolaltă faptele de care era sigur şi să le judece în mod lucid.

Faţă în faţă, de neîmpăcat, se ridicau două grupuri de imagini, care se contraziceau: pe de o parte tot ceea ce trăise sau i se părea ca trăise de Ia deşteptarea din somnul terapie, iar pe de altă parte – acest deşert saharian. Sau una, sau alta erau o amăgire.

Şi gândurile îl hărfuiau fără încetare…

Să fi fost „Sahara” aceasta un coşmar sau, fe’oate, o nălucire datorată unui şoc suferit în timpul accidentului? Atunci totul ar fi fost

29

limpede… Dar prea aveau toate obiectele contururi clare, prea se desfăşurau toate într-o înlănţuire perfectă şi logică de când se trezise din leşin printre barhane. Atunci nu mai rămânea decât să fie aceasta realitatea, şi restul… Şi-ar fi dat bucuros viaţa să nu fie aşa. Să nu fie aşa… Gemea aproape de deznădejde. Şi în gândurile lui se confundau preocuparea pentru viaţa sa şi pentru destinul omenirii!

Mereu alte urcuşuri pe culmile barhanelor şi alte coborâşuri în văile cu tufe scunde şi pe jumătate uscate.

îşi simţea gâtul din ce în ce mai uscat. Înainta din ce în ce mai anevoios, covârşit de o oboseală cumplită. Respira cu greu aerul sufocant, amestecat cu pulberea fină a pustiului.

De câteva ori i se ’păru că izbăvirea este aproape. În faţa lui, la vreo câteva sute de metri, îi apărură grupuri de palmieri, care se oglindeau în apele unui Iac, fântâni Ia care se adăpau animale, turme de antilope graţioase gonind prin savană. Dar când venea mai aproape, totul dispărea. Simple fenomene de fata morgana, atât de obişnuite în deşerturi.

Şi Tăun continua să rătăcească, asemenea unui om beat, prin lumea încinsă a valurilor galben-roşcate. Şi deşi setea devenise acum cumplită, nu căuta numai apă. Aşa cum îi era sete să bea, aşa îi era sete să ştie.

– Sahara sau Sahariana? Această întrebare îl frământa

fără încetare, obsedant.

Păşea clătinându-se. Trupul i se lăsa când pe un picior, când pe celălalt, iar braţele se bălăbăneau de-a lungul corpului. Muştele îl înţepau tot mai des pe obraz, iar el se simţea prea vlăguit ca să le alunge.

– Să afle, să afle unde este!

Acesta era singurul gând care mai rătăcea prin mintea lui chinuită. Dar şi el începu să se şteargă, treptat, ca ros de şmirghelul lin al nisipului purtat de vânt.

O linişte stranie începu să-l învăluie. Din depărtări îi răsunau acum în minte versurile lui Puşkin:

„Singur, în pustie,
Prin nisipuri roşii şi fierbinţi…”

Numai repetarea lor mai stăruia în mintea-i goală.

Deodată se opri în loc, uimit, fără să înţeleagă.

– Capul de cal! Capul de cal! Unde îl mai zărise? îşi aminti. Era stânca de unde pornise. Nu încăpea nicio îndoială.

Făcu un ultim efort ca să înţeleagă. De-ar muri după ce va fi aflat adevărul…

Dar obiectul argintiu care sclipea pe nisip era oare tot o nălucire? Se târî spre el. Îl pipăi. Îl strânse în mână.

– Televizofonul! Televizofonul!

Televizofonul era aici. Deci Sahariana…

Îl mângâie ca pe o fiinţă dragă. Îl strânse la piept ca pe un talisman. Era mărturia indiscutabilă a realităţii vieţii pe care o trăise în ultimul an, a lumii noi pe care oamenii o făuriseră. O bucurie imensă îi cuprinse sufletul.

Umanitatea ajunsese deci într-adevăr pe acea culme înaltă a realizării individului, a desăvârşirii societăţii!

Niciodată nu-i fusese atât de drag acest aparat, niciodată nu îi apăruse atât de frumos ca acum, când regăsea prin el o lume întreagă! Orice s-ar fi întâmplat de acum înainte, ştia că societatea veacului al XXI-lea,

aşa cum o cunoscuse, există şi va dăinui.

Capitolul XXXI

RACHETA DE SALVARE

Grigore forma tocmai indicativul televizofonic al profesorului Gromov, când simţi că cineva îl bate pe umăr. Se întoarse şi îl recunoscu pe Iuk. Se apropiase de el, împreună cu încă un bărbat. Ceva mai încolo era un vehicul aerian, care aterizase fără niciun zgomot.

– Grigore, Grigore! Am avut mari emoţii cu tine! fură primele cuvinte ale lui Iuk. Şi continuă: Când am fost înştiinţaţi de la aerodrom că te-ai urcat într-o rachetă prototip, în curs de experimentare, ne-am speriat cu toţii. Am pornit împreună cu Andrew, de la serviciul de control al aerodromului – arătă spre însoţitorul său –, în prima rachetă care a plecat în căutarea ta.

Se îmbrăţişară. Tăun strânse mâna lui Andrew, iar acesta îi dădu să bea un lichid rece, răcoritor. După ce sorbi tot conţinutul vasului, Grigore întrebă, continuând să gâfâie:

– Dar Geo Paseta, însoţitorul meu din navă? Ce s-o fi întâmplat cu el? Nu cumva e rănit?

De data aceasta îi răspunse Andrew:

– Nicio grijă. E bine, sănătos. Paraşuta l-a dus la vreo zece kilometri de aici. Acum un sfert de ceas, posturile de radioteleviziune au anunţat că a ajuns la Benghazi.

Tăun privi din nou în jur. Deşertul – Sahara— era totuşi acolo I Nu pieriseră o dată cu ivirea salvatorilor săi.

– Explică-mi, Iuk, unde sunt. Ce caută deşertul în Sahariana? Nu pricep nimic…

Profesorul de tehnofizică izbucni într-un hohot de râs, care nu se mai sfârşea. Abia reuşi să îngâne:

– Auzi întrebare! E rezervaţia, Grigore, rezervaţia.

„Mica Sahara”, cum îi spunem noi! Era cât p-aci să fii primul om sfâşiat de fiare sălbatice în secolul al XXI-lea!

Tăun îl privi mult timp fără să priceapă.

Rezervaţia, rezervaţia, rezervaţia…

Cuvântul îi răsuna în cap ca repetat de un ecou fără sfârşit.

Şi apoi, deodată, râsul izbucni şi din el, ca un torent, izgonind durerile şi temerile, limpezind dintr-o dată totul.

*

* *

Zburau acum spre departamentul Benghazi, în regiunea Cirenaicei nord-africane. Vorbea Iuk.

– … îţi înţeleg nedumerirea. Mă miră numai că la El-Solohu n-ai auzit niciodată vorbindu-se despre rezervaţia de pustiu, unde se conservă cu atâta grijă, ca o amintire a trecutului, un colţ al deşertului de altădată.

Realizarea acestui muzeu viu n-a fost deloc uşoară. Trebuia împiedicată pătrunderea norilor deasupra zonei rezervaţiei, stârnite în mod artificial vânturi uscate, asigurată păstrarea florei şi faunei specifice şi, înainte de toate, trebuia contracarată influenţa regiunilor înconjurătoare, a căror climă nu seamănă, precum ştii, câtuşi de puţin cu a unul pustiu. Pe de altă parte, era necesar ca insula de nisip fierbinte să nu influenţeze în mod defavorabil zonele limitrofe. În calea vânturilor purtătoare de nisip ale acestui deşert miniatural, au fost ridicate diguri înalte, iar insectele dăunătoare se lovesc, la limitele ei, de perdele radiante, prin care nu pot trece.

– Interesant, Iuk, foarte interesant! Dar spune-mi cum se explică faptul că, încercând să ajung la o oază, am revenit în acelaşi loc de unde am pornit, deşi sunt încredinţat că am păşit drept înainte şi nu m-am abătut nicio clipă spre stânga sau spre dreapta?

– Fenomenul este simplu, observă Iuk. În întuneric şi în locuri lipsite de puncte de reper, mergând multă vreme

în ceea ce ţi se pare a fi o linie dreaptă, faci de fapt un ocol, în cerc, în sensul opus acelor unui ceasornic, de la dreapta spre stânga. Lucrul se datoreşte asimetriei ponderale a corpului omenesc. Ficatul e de vină, după cum tot datorită lui suntem dreptaci.

*

* *

Acum Tăun se simţea din nou stăpân pe sine.

Uitând de frământările prin care trecuse, se întreba cum de putuse să se îndoiască de realitatea epocii şi lumii în care îşi trăia cea de-a doua existenţă. Avea acum din nou dreptul să zâmbească, să se bucure de viaţa pe care şi-o cucerise.

El lăsă cu dinadinsul să-i lunece în gând imaginea Ilonei. Era dureros să ştie că a pierdut-o, că i-ar fi putut lumina fericirea pe care începuse s-o trăiască, că nu ştiuse s-o păstreze. Lăsa cu dinadinsul să-l stăpânească gândul dureros al pierderii iremediabile. Şi alături de chipul Ilonei, se ivi imaginea Roxanei. Ilona. Roxana. Dragoste! Dragoste!

Oare se poate sfârşi dragostea cu un om! Oare nu începe ea cu fiecare om care-şi găseşte loc în sufletul tău?

Dragoste… Iubire…

Nu, iubirea nu poate să moară. Ea reînvie veşnic.

*

* *

Racheta se opri pentru câteva minute la Benghazi, şi Iuk cobori. Apoi Tăun porni mai departe, deasupra valurilor albastre ale Mediteranei. Curând, pe oglinda apei, apărură, ca nişte pete verzi, insulele pitoreşti ale arhipelagului grecesc.

Şi cu cât se apropia mai mult de plaiurile natale, simţea cum tulburarea îl gâtuia.

Rând pe rând, rămăseseră în urmă peninsula „celor trei degete” – cum îi plăcea lui în copilărie să numească Thesalika –, apoi fluviul Mariţa, munţii Balcani…

Şi iată Dunărea!

Visase de mult să o revadă, ca pe un prieten drag. Îşi scurgea lin apele printre malurile înverzite. În minte îi răsuna minunatul cântec al „Ciocârliei”. Apoi alte cântece şi iarăşi altele.

O pată pestriţa se ivise. Creştea repede. Erau Bucureştii. Grigore Tăun privi prin lunetă şi, când deosebi primele blocuri de locuinţe profilându-se în mijlocul zonelor înverzite, se simţi iarăşi tânăr, tânăr cu adevărat. Fremăta de nădejde, de doruri.

Racheta începu să coboare rapid spre oraşul în care avea să se ţină Congresul internaţional pentru transformarea climei regiunilor polare, unde avea să se întâlnească cu tinereţea lui şi să-şi cucerească definitiv viitorul.

Când ieşi în pragul uşii aeronavei şi puse piciorul pe prima treapta el văzu oameni, mulţi oameni zâmbitori, care făceau semne pline de prietenie, de dragoste. Părea că recunoaşte sute de figuri. Dar pe cine întâmpinau aceşti oameni? Făcu până şi gestul mecanic de a se întoarce şi a cauta să descopere pe cel aşteptat. Trecură câteva clipe până să se dumirească.

Oamenii aceia veniseră cu toţii să-l salute, să salute sosirea lui. Îl sărbătoreau ca pe un erou al ştiinţei pornit de pe meleagurile acestea, ca pe eroul lor.

Şi Grigore Tăun se simţi copleşit de sentimentul minunat pe care oamenii îl numesc fericire.

Sfârşit

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile şi sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecţia noastră pe adresa Bucureşti, Raionul I. V. Stalin, Casa Scînteii, Piaţa Scînteii Nr. 1, Redacţia revistei „Ştiinţă şi tehnică". Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" apare la 1 şi 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, preţul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

Preţul abonamentelor:

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU